МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Навчально-науковий інститут «Інститут державного управління»
Кафедра права, національної безпеки та європейської інтеграції

Кваліфікаційна робота магістра
на тему

МЕХАНІЗМИ ЗАЛУЧЕННЯ ПРИВАТНИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ДО ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ: РОЛЬ ДЕРЖАВИ У СТВОРЕННІ СПРИЯТЛИВОГО СЕРЕДОВИЩА

Виконав студент 2 курсу,
групи ППГЗ-3-24
Спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
Освітньо-професійної програми
«Публічна політика та управління в умовах гібридних загроз»
_____ Іван ЧОРНОРОТИЙ

Науковий керівник роботи:
доктор філософії з публічного управління та адміністрування
_____ Олександр ВАСИЛЬКОВСЬКИЙ

Харків – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП 3
РОЗДІЛ 1 ДЕРЖАВА ЯК АРХІТЕКТОР ІНВЕСТИЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА: ТЕОРЕТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ТА МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА 13
1.1 Еволюція ролі держави у формуванні інвестиційного клімату: від регулятора до фасилітатора 13
1.2 Аналіз міжнародного досвіду залучення приватних іноземних інвестицій до відбудови після збройних конфліктів 19
РОЗДІЛ 2 ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЩОДО ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ВІДБУДОВУ 26
2.1 Публічне управління процесом залучення інвестицій: виклики координації та ефективності 26
2.2 Аналіз ефективності регуляторних та фінансових інструментів стимулювання приватних іноземних інвестицій на сучасному етапі в Україні . 31
РОЗДІЛ 3 СТРАТЕГІЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАЛУЧЕННЯ ПРИВАТНИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ВІДБУДОВУ УКРАЇНИ 40
3.1 Реформування інституційної архітектури управління інвестиційними процесами: дорожня карта імплементації моделі «єдиного вікна» 40
3.2 Удосконалення інструментарію стимулювання іноземних інвестицій: комплексний підхід та галузева специфіка 47
ВИСНОВКИ 56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 59

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному глобалізованому світі приватні іноземні інвестиції стали критично важливим фактором економічного зростання та модернізації національних економік, особливо для країн, що переживають складні трансформаційні процеси.

Україна, перебуваючи з 2014 року під постійною загрозою з боку Російської Федерації та зіткнувшись з повномасштабним вторгненням 24 лютого 2022 року, опинилася перед безпрецедентним викликом післявоєнної відбудови економіки в умовах триваючого збройного конфлікту. За оцінками міжнародних експертів, обсяг потреб у фінансуванні відбудови України перевищує 750 мільярдів доларів США, що робить залучення приватних іноземних інвестицій не просто бажаним, а критично необхідним елементом стратегії національного відновлення.

Органи публічної влади України опинилися перед складним завданням створення ефективної системи залучення та супроводу іноземних інвесторів в умовах, що поєднують воєнні ризики, інституційні слабкості успадкованої системи державного управління та необхідність відповідати високим стандартам європейської інтеграції.

Незважаючи на певний прогрес у реформуванні інвестиційного клімату, досягнутий протягом останнього десятиліття, наявна національна система управління інвестиційними процесами характеризується значними дефіцитами координації, фрагментацією повноважень між численними відомствами, обмеженою ефективністю стимулюючих інструментів та недостатньою адаптацією до специфічних викликів післявоєнної відбудови.

Слід зазначити, що попри створення спеціалізованих інституцій, зокрема UkraineInvest, запровадження податкових пільг для великих інвесторів та розвиток мережі індустріальних парків, системні проблеми інституційної архітектури продовжують створювати суттєві бар’єри для масового залучення

приватного іноземного капіталу. Відсутність реальних повноважень у координуючих структур, повільна імплементація регуляторної реформи, обмежена спроможність механізму державно-приватного партнерства та недостатня інтеграція з міжнародними програмами фінансування відбудови до сих пір перешкоджають реалізації інвестиційного потенціалу України як майбутнього члена Європейського Союзу.

Актуальність даного дослідження обумовлена нагальною потребою узагальнення наявного досвіду формування державної політики залучення інвестицій в умовах воєнного часу, виявлення системних проблем інституційної архітектури та регуляторного середовища, а також розробки науково обґрунтованих стратегічних рекомендацій щодо трансформації механізмів залучення приватних іноземних інвестицій. Ефективна система управління інвестиційними процесами є необхідною умовою не лише для успішної післявоєнної відбудови, але й для довгострокового забезпечення конкурентоспроможності української економіки, інтеграції в європейські виробничі ланцюги та реалізації амбітних цілей членства в Європейському Союзі.

Стан наукової розробки проблеми. Проблематика залучення іноземних інвестицій та ролі держави у формуванні інвестиційного клімату перебуває у фокусі наукової уваги широкого кола українських та зарубіжних дослідників, однак комплексні дослідження державної політики залучення приватних іноземних інвестицій саме в контексті післявоєнної відбудови в умовах триваючого конфлікту залишаються недостатньо розробленими.

Теоретичні засади ролі держави у формуванні інвестиційного середовища розглядаються в працях українських науковців через призму різних концептуальних підходів. Так, Гордієнко О.С., досліджуючи зарубіжний досвід правового регулювання інвестицій, фокусується переважно на нормативно-правових аспектах без належної уваги до інституційних механізмів їх реалізації, що залишає поза увагою критично важливе питання розриву між законодавчими нормами та практичною імплементацією. Сушкова А.В., аналізуючи сучасні

механізми стимулювання прямих іноземних інвестицій в Україні, концентрується на фінансових інструментах, проте недостатньо критично оцінює їхню реальну результативність в умовах системних інституційних слабкостей. Квасній Л.Г., досліджуючи інституційні та правові засади формування інвестиційного середовища, обґрунтовує необхідність комплексного підходу, однак її аналіз обмежується мирним часом і не враховує специфічних викликів воєнного контексту та післявоєнної відбудови.

Емпіричні дослідження інвестиційної діяльності в Україні представлені роботами, що намагаються узагальнити регіональний досвід та виявити причинно-наслідкові зв’язки між інвестиціями та соціально-економічним розвитком. Зокрема, Бойко Р. та співавтори, проводячи емпіричний аналіз на прикладі Львівської області, демонструють мультиплікативні ефекти інвестицій на регіональному рівні, проте їхній аналіз не враховує складнощі масштабування успішних регіональних практик на національний рівень в умовах обмежених бюджетних ресурсів та воєнних ризиків.

Хедегаард М., досліджуючи прямі іноземні інвестиції як шлях до відбудови, справедливо підкреслює їхню критичну важливість, однак не пропонує конкретних механізмів подолання інституційних бар’єрів, що перешкоджають їх масовому залученню.

Не можна оминути і інституційний аналіз управління інвестиційними процесами представлений у працях, що виявляють системні проблеми координації та ефективності. Наприклад, Білик Н.М., аналізуючи реформування системи управління державними інвестиціями, обґрунтовано ідентифікує інституційні бар’єри впровадження ефективних механізмів, проте її дослідження зосереджене переважно на державних інвестиціях і авторка не розглядає специфіку залучення та супроводу приватних іноземних інвесторів.

Гаврилюк О.В., Єрмак С.О. та Дудник Л.М., досліджуючи залучення іноземних інвестицій для повоєнного відновлення, справедливо наголошують на необхідності інституційних механізмів та галузевої специфіки, однак їхній аналіз має переважно декларативний характер без детального розгляду конкретних

інструментів трансформації. Зуб О.О., вивчаючи перспективи реформування бюджетної архітектури інвестиційних процесів, пропонує концептуальні рамки для автономного фінансування інвестиційних агенцій, проте не деталізує механізми практичної імплементації в умовах обмежених фіскальних можливостей воєнного часу [26].

Петровська О.М., аналізуючи інституційні пастки, що перешкоджають залученню прямих іноземних інвестицій, переконливо демонструє системний характер регуляторних проблем, однак її критичний аналіз не супроводжується конструктивними пропозиціями щодо їх подолання. Жеребило С.М., досліджуючи визначальні чинники інвестиційної привабливості за умов інституційних реформ, справедливо виділяє якість інституційного середовища як критичний фактор, проте не пропонує операціоналізованих індикаторів для вимірювання цієї якості та моніторингу прогресу реформ.

Галузеві аспекти залучення інвестицій в науці представлені фрагментарно, а саме в роботах, що аналізують окремі сектори економіки. Так, Капленко Л.В., розглядаючи іноземні інвестиції як фактор економічної безпеки та відновлення, обґрунтовує необхідність диференціації стимулів залежно від внеску в національну безпеку, однак не деталізує конкретні механізми такої диференціації та критерії оцінки внеску. Коцюба В.В., досліджуючи іноземні інвестиції як активуючий фактор повоєнного розвитку, підкреслює важливість комплексного підходу, що поєднує фінансові, інфраструктурні та регуляторні стимули, проте її аналіз має переважно теоретичний характер без практичних рекомендацій щодо імплементації [45].

Міжнародні аспекти залучення інвестицій та європейська інтеграція розглядаються в контексті адаптації українського регуляторного середовища до стандартів ЄС. Наприклад, Мороз В.В. та Панченко Т.М., аналізуючи іноземні інвестиції та фінансову підтримку України країнами ЄС, справедливо наголошують на важливості інтеграції з європейськими програмами фінансування, зокрема Ukraine Investment Framework, однак їхнє дослідження не враховує інституційні виклики координації між національними механізмами та

міжнародними програмами. Славкова О.П., Охріменко І.Б. та Орел В.М., досліджуючи міжнародні інвестиції як фактор відновлення, підкреслюють ризики поглиблення регіональних диспропорцій, проте не пропонують механізмів їх запобігання через систему державних стимулів.

Загалом, критичний аналіз наукової літератури виявляє, що українські дослідники зосереджуються переважно на ідентифікації проблем інституційної архітектури та регуляторного середовища, тоді як зарубіжні науковці приділяють більшу увагу емпіричному аналізу детермінант залучення інвестицій та компаративному вивченню успішних практик.

Незважаючи на значну кількість досліджень окремих аспектів проблематики, практично відсутні дослідження, які узагальнюють український досвід формування інвестиційної політики у період 2022-2025 років в умовах воєнного стану та пропонують науково обґрунтовані стратегічні рекомендації щодо трансформації інституційної архітектури та інструментарію залучення інвестицій з урахуванням специфіки післяконфліктної відбудови, європейської інтеграції та обмежених фіскальних можливостей.

Недостатньо дослідженими залишаються питання координації між численними відомствами, оптимізації розподілу повноважень, ефективності різних інструментів стимулювання в умовах воєнних ризиків, механізмів інтеграції з міжнародними програмами фінансування відбудови. Саме заповнення цієї прогалини визначає актуальність і практичну значущість даного дослідження.

Метою роботи є комплексний інституційний аналіз державної політики України щодо залучення приватних іноземних інвестицій у післявоєнну відбудову та розробка науково обґрунтованої стратегії трансформації інституційної архітектури та інструментарію залучення інвестицій.

Для досягнення поставленої мети визначено наступні *завдання:*

– узагальнити теоретико-концептуальні засади ролі держави у формуванні інвестиційного клімату, простежити еволюцію підходів від регуляторної до фасилітаторської моделі та визначити сучасні тренди

трансформації функцій держави в інвестиційній сфері;

– дослідити міжнародний досвід залучення приватних іноземних інвестицій до післявоєнної відбудови проаналізувавши кращі практики країн Західної Європи після Другої світової війни, азійських економік та сучасних постконфліктних країн;

– проаналізувати публічне управління процесом залучення інвестицій в Україні, визначити структуру, повноваження, координацію відповідальних органів публічної влади та виявити ключові дефіцити системи;

– здійснити критичну оцінку регуляторних та фінансових інструментів стимулювання приватних іноземних інвестицій, зокрема податкових пільг, індустріальних парків, державно-приватного партнерства та регуляторної реформи;

– виявити системні проблеми та виклики функціонування механізмів залучення іноземних інвестицій в умовах воєнного стану та обмежених фіскальних можливостей держави;

– розробити дорожню карту реформування інституційної архітектури управління інвестиційними процесами з імплементацією моделі «єдиного вікна» на основі міжнародних практик успішних інвестиційних агенцій;

– запропонувати комплексний підхід до удосконалення інструментарію стимулювання іноземних інвестицій з урахуванням галузевої специфіки та пріоритетів післявоєнної відбудови.

Об'єктом дослідження є державна політика України щодо залучення приватних іноземних інвестицій у післявоєнну відбудову.

Предметом дослідження є інституційні механізми, регуляторні інструменти та практики діяльності органів публічної влади України щодо формування інвестиційного середовища та залучення приватних іноземних інвестицій в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження та вирішення поставлених завдань використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів. Так, *метод термінологічного аналізу* застосовано для розмежування

понять «прямі іноземні інвестиції», «портфельні інвестиції», «інвестиційний клімат», «інвестиційне середовище», що дозволило створити чітку термінологічну основу роботи; *метод теоретичного узагальнення* використано для систематизації наукових підходів до розуміння ролі держави у формуванні інвестиційного клімату; *системний підхід* застосовано для дослідження інвестиційної політики як цілісної системи взаємопов'язаних елементів публічної політики, що дозволило виявити ключові взаємозв'язки між інституційними, регуляторними та фінансовими компонентами системи; *історичний метод* використано для дослідження еволюції ролі держави у формуванні інвестиційного клімату протягом XX-XXI століть та виявлення трендів трансформації державних функцій (підрозділ 1.1).

Компаративний метод використано для порівняльного аналізу міжнародного досвіду залучення приватних іноземних інвестицій до післявоєнної відбудови; *метод кейс-стаді* застосовано для поглибленого аналізу конкретних прикладів успішної післявоєнної відбудови; *метод історико-порівняльного аналізу* використано для виявлення закономірностей успішної післявоєнної відбудови в різні історичні періоди та різних географічних контекстах (підрозділ 1.2).

Інституційний аналіз використано для дослідження формальних та неформальних інститутів, що забезпечують залучення та супровід іноземних інвестицій, їх структури, повноважень та взаємодії, що дозволило виявити інституційні прогалини, дублювання функцій та дефіцити координації (підрозділи 2.1, 2.2); *структурно-функціональний аналіз* застосовано для визначення ролей та функцій різних органів публічної влади у системі залучення іноземних інвестицій; *нормативно-правовий аналіз* використано для вивчення законодавчої бази залучення іноземних інвестицій, виявлення прогалин та суперечностей у правовому регулюванні (підрозділ 2.1).

Метод документального аналізу застосовано для вивчення офіційних документів, стратегій, програм, звітів органів влади щодо залучення іноземних інвестицій (підрозділи 2.1, 2.2); *метод контент-аналізу* використано для

систематичного аналізу публічних комунікацій органів влади щодо інвестиційної політики та виявлення змін у риториці та пріоритетах; *метод статистичного аналізу* застосовано для обробки даних про обсяги залучених прямих іноземних інвестицій, їх галузеву та географічну структуру, динаміку зміни показників інвестиційного клімату, що дозволило кількісно оцінити ефективність існуючих механізмів (підрозділ 2.2).

Метод критичного аналізу застосовано для оцінки результативності існуючих регуляторних та фінансових інструментів стимулювання іноземних інвестицій через зіставлення декларованих цілей та фактичних результатів; *метод експертних оцінок* використано для залучення думок практиків та фахівців у сфері залучення інвестицій щодо ефективності різних інструментів та механізмів; *SWOT-аналіз* застосовано для комплексної оцінки сильних і слабких сторін існуючої системи залучення іноземних інвестицій, можливостей та загроз її розвитку (підрозділ 2.2).

Метод стратегічного планування використано для визначення пріоритетних напрямів трансформації інституційної архітектури управління інвестиційними процесами з урахуванням обмежених ресурсів та актуальних викликів воєнного часу; *метод моделювання* застосовано для розробки дорожньої карти реформування інституційної системи через імплементацію моделі «єдиного вікна» на основі міжнародних практик успішних інвестиційних агенцій; *метод проєктного аналізу* використано для деталізації конкретних заходів реформування з визначенням термінів, відповідальних структур та очікуваних результатів (підрозділ 3.1).

Метод бенчмаркінгу застосовано для виявлення найкращих міжнародних практик стимулювання іноземних інвестицій та адаптації їх до українського контексту; *метод сценарного планування* використано для розробки галузево-специфічних підходів до стимулювання інвестицій з урахуванням пріоритетів післявоєнної відбудови та європейської інтеграції; *метод системного синтезу* застосовано для формулювання комплексу взаємопов’язаних стратегічних рекомендацій щодо удосконалення інструментарію залучення іноземних

інвестицій, що забезпечує цілісність та внутрішню узгодженість запропонованих змін (підрозділ 3.2).

Практичне значення отриманих результатів. Результати дослідження мають конкретне практичне застосування у декількох ключових сферах:

У науково-дослідній сфері матеріали роботи можуть бути використані для подальших наукових досліджень механізмів залучення іноземних інвестицій в умовах післявоєнної відбудови. Запропонована модель трансформованої моделі публічного управління інвестиційними процесами слугує аналітичним інструментом у подальших дослідженнях інституційних механізмів економічного розвитку.

У практичній діяльності державних органів результати дослідження надають Раді національної безпеки і оборони України, Кабінету Міністрів України аналітичну основу при розробці та вдосконаленні стратегічних документів з питань інвестиційної політики та післявоєнної відбудови, зокрема при оновленні Національної стратегії збільшення прямих іноземних інвестицій, а також Центральним органам виконавчої влади можливість застосовувати дані напрацювання при розробці нормативно-правових актів з питань інвестиційної діяльності, зокрема при підготовці законопроєктів про удосконалення статусу UkraineInvest, індустріальних парків, державно-приватного партнерства.

Запропонована дорожня карта реформування інституційної архітектури формує основу середньострокових планів трансформації системи управління інвестиційними процесами та інтегрується у стратегічні документи органів влади, а узагальнені практики успішних інвестиційних агенцій можуть бути трансформовані у методичні рекомендації для працівників UkraineInvest та інших відповідальних структур.

Запропоновані механізми інтеграції з міжнародними програмами фінансування відбудови, зокрема Ukraine Investment Framework Європейської Комісії, допоможуть органам влади максимізувати використання доступних ресурсів міжнародної технічної та фінансової допомоги.

У навчальному процесі матеріали дослідження можуть бути інтегровані

закладами вищої освіти при викладанні дисциплін «Інвестиційна політика держави», «Публічне управління та адміністрування», «Публічне управління на деокупованих територіях», збагачуючи їх актуальними українськими кейсами та міжнародними порівняннями.

Результати дослідження можуть бути включені до програм підготовки та підвищення кваліфікації публічних службовців у Національному агентстві України з питань державної служби, ННІ «Інституті державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, зокрема для фахівців з питань інвестиційної політики, економічного розвитку та європейської інтеграції.

Матеріали роботи можуть бути використані при підготовці навчально-методичних посібників, монографій, наукових статей з проблематики залучення іноземних інвестицій та післявоєнної відбудови, при розробці нових освітньо-професійних програм магістрів публічного управління та адміністрування. Аналіз кейсів післявоєнної відбудови різних країн може бути використаний у навчальному процесі як практичний матеріал для вивчення сучасних викликів економічного розвитку на конкретних прикладах історичного та сучасного досвіду, що робить навчання більш прикладним та релевантним.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати роботи обговорювалися на засіданнях кафедри права, національної безпеки та європейської інтеграції ННІ «Інституті державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна і можуть бути використані в подальшому в науковій діяльності кафедри.

РОЗДІЛ 1
ДЕРЖАВА ЯК АРХІТЕКТОР ІНВЕСТИЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА: ТЕОРЕТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ТА МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА

1.1 Еволюція ролі держави у формуванні інвестиційного клімату: від регулятора до фасилітатора

Сучасні дискусії щодо оптимальної ролі держави в економічних процесах, особливо в контексті залучення приватних іноземних інвестицій, засвідчують фундаментальну трансформацію уявлень про функції публічної влади.

Аналізуючи теоретичні підходи до державного втручання в інвестиційну сферу, дослідники виокремлюють кілька концептуальних парадигм, які послідовно змінювали одна одну протягом останнього століття [71; 28; 47]. Неоліберальна традиція, домінуюча в економічній думці 1980-1990-х років, наполягала на мінімізації державного втручання та створенні умов для вільної конкуренції на ринку капіталів. Проте глобальна фінансова криза 2008 року та подальші економічні турбулентності продемонстрували обмеженість цього підходу, актуалізувавши потребу в переосмисленні ролі держави як активного учасника формування інвестиційного середовища [36; 30].

Інституціональна економічна теорія, розвинута в працях Дугласа Норта та Олівера Вільямсона, запропонувала альтернативну перспективу розуміння державної ролі в інвестиційних процесах [72; 37]. Згідно з цим підходом, держава виступає не просто регулятором ринкових відносин, а творцем і гарантом інституційного порядку, що визначає правила гри для всіх економічних агентів. Так, Норт переконливо доводив, що якість інституцій (формальних правил, неформальних норм та механізмів їх дотримання) критично впливає на рівень транзакційних витрат і, відповідно, на привабливість економіки для інвесторів [72; 37]. Навпаки, Вільямсон, розвиваючи теорію транзакційних

витрат, демонстрував, як державні інституції можуть знижувати невизначеність і опортуністичну поведінку учасників ринку, створюючи передумови для довгострокового інвестування [11; 72].

Сучасна концепція держави-фасилітатора, що набула популярності в академічних і практичних колах упродовж останнього десятиліття, синтезує елементи різних теоретичних традицій [28; 29]. Цей підхід розглядає державу не як директивний центр управління економікою і не як пасивного спостерігача ринкових процесів, а як активного посередника, що створює інфраструктуру для взаємодії між інвесторами, підприємствами та суспільством. Українські дослідники, аналізуючи трансформацію державної інвестиційної політики, підкреслюють необхідність переходу від суто регуляторних функцій до комплексної підтримки інвестиційної діяльності через створення «єдиних вікон», інвестиційних нянь та спрощення адміністративних процедур [71; 36; 28].

Таблиця 1.1 – Еволюція теоретичних підходів до ролі держави в залученні приватних іноземних інвестицій

Теоретична парадигма	*Період домінування*	*Роль держави*	*Ключові інструменти*	*Обмеження підходу*
Неолібералізм	1980-2000-ті	Мінімальне втручання, арбітр ринку	Дерегуляція, приватизація, лібералізація торгівлі	Недооцінка інституційних чинників, ігнорування провалів ринку
Новий інституціоналізм	1990-2010-ті	Творець і гарант інституційного порядку	Захист прав власності, зниження транзакційних витрат, судова реформа	Складність імплементації в умовах слабких інституцій
Концепція розвиткової держави	2000-ті – донині	Стратегічний координатор економічного розвитку	Промислова політика, державні інвестиції в інфраструктуру, підтримка пріоритетних галузей	Ризики корупції та неефективного розподілу ресурсів
Держава-фасилітатор	2010-ті – донині	Активний посередник між	Інвестиційні агенції, цифрові платформи,	Потребує високої адміністративної спроможності

		інвесторами та бізнесом	державно-приватне партнерство	

Джерело: розробка автора.

Аналізуючи представлену типологію теоретичних підходів, можна простежити чітку тенденцію до ускладнення уявлень про роль держави в інвестиційних процесах. Якщо неоліберальна парадигма пропонувала максимально спростити державне втручання до функцій «нічного сторожа», то новіші концепції визнають необхідність активної, але специфічної участі публічної влади у формуванні інвестиційного середовища.

Критично важливо, що кожен наступний підхід не відкидає повністю попередні напрацювання, а радше інтегрує їх у більш комплексну систему розуміння. Сучасна держава, яка прагне залучити значні обсяги приватних іноземних інвестицій, має поєднувати функції регулятора, гаранта інституційного порядку, стратегічного координатора та фасилітатора інвестиційних процесів. Український контекст, ускладнений триваючою воєнною агресією та потребою масштабної відбудови, вимагає особливо виваженого застосування всіх цих елементів для створення привабливого інвестиційного клімату в умовах екстремальної невизначеності.

Концепція інвестиційного клімату як суспільного блага, розвинута в працях Всесвітнього банку та ОЕСР, додає важливий вимір до розуміння державної ролі [68; 29]. Згідно з цим підходом, сприятливе інвестиційне середовище має характеристики колективного споживання: воно не може бути створене окремими приватними акторами і його використання одним інвестором не зменшує доступності для інших. Тому саме держава повинна взяти на себе відповідальність за формування базових елементів інвестиційного клімату. В українських реаліях це означає необхідність системних зусиль у декількох напрямах, які визначають привабливість економіки для зовнішніх інвесторів [64; 71; 36]:

1. *Макроекономічна стабільність*: контроль інфляції, стабільність

валютного курсу, прозорість фіскальної політики та керованість державного боргу;

2. *Правова визначеність:* передбачуваність законодавчих змін, ефективність судової системи, захист прав власності та виконання контрактів;

3. *Адміністративна ефективність*: мінімізація бюрократичних процедур, електронізація державних послуг, оперативність дозвільних процесів;

4. *Фізична інфраструктура*: якість транспортних мереж, енергопостачання, телекомунікаційних систем та логістичних хабів;

5. *Людський капітал:* доступність кваліфікованої робочої сили, якість освітньої системи, можливості для професійного розвитку;

6. *Фінансова інфраструктура:* розвиненість банківської системи, доступність кредитування, функціонування ринку капіталу.

Практична реалізація державної політики у сфері залучення приватних іноземних інвестицій передбачає застосування широкого спектру інструментів, які можна класифікувати за кількома критеріями [28; 47; 30]. Регуляторні інструменти включають законодавче врегулювання режиму іноземного інвестування, встановлення галузевих обмежень, визначення процедур реєстрації та ліцензування інвестиційних проектів. Фіскальні стимули охоплюють податкові пільги, звільнення від митних платежів, прискорену амортизацію та інші механізми зниження податкового навантаження на інвесторів. Інституційні механізми передбачають створення спеціалізованих агенцій з просування інвестицій, індустріальних парків, вільних економічних зон та інших організаційних форм підтримки інвесторів [71; 36].

Критичний аналіз ефективності різних інструментів державної інвестиційної політики виявляє суттєві розбіжності між декларованими цілями та фактичними результатами їх застосування. Податкові пільги, попри їхню популярність серед політиків і широке використання в багатьох країнах, часто демонструють обмежену ефективність у залученні якісних інвестицій [36; 30].

Міжнародні дослідження свідчать, що інвестори, приймаючи рішення про розміщення капіталу, значно більше уваги приділяють якості інституцій,

стабільності правил гри та доступності інфраструктури, ніж короткостроковим податковим перевагам. Більше того, надмірне використання фіскальних стимулів може призвести до феномену «гонки до дна», коли країни конкурують між собою за інвесторів через зниження податків, що в підсумку позбавляє бюджети необхідних надходжень без відповідного збільшення інвестиційних потоків [71; 30].

Таблиця 1.2 – Порівняльна ефективність інструментів державної політики залучення приватних іноземних інвестицій

Інструмент	*Швидкість впливу*	*Фіскальні витрати*	*Селективність*	*Ризик зловживань*
Податкові пільги	Висока	Значні	Низька	Високий
Інвестиційні агенції	Середня	Помірні	Висока	Середній
Індустріальні парки	Низька	Високі (інфраструктура)	Висока	Низький
Державні гарантії	Висока	Умовні (за настання ризиків)	Висока	Високий
Спрощення процедур	Середня	Мінімальні	Універсальна	Низький

Джерело: розробка автора.

Порівняльний аналіз різних інструментів державної інвестиційної політики демонструє важливу закономірність: найбільш ефективні механізми зазвичай вимагають довгострокових системних зусиль, а не швидких популістських рішень. Податкові пільги, попри їхню привабливість для політиків через швидкий візуальний ефект, несуть значні фіскальні витрати та високі ризики зловживань без гарантованого припливу якісних інвестицій. Натомість спрощення адміністративних процедур та створення ефективних інвестиційних агенцій потребують більше часу для імплементації, але забезпечують стійкіший позитивний вплив на інвестиційний клімат при мінімальних бюджетних витратах.

Індустріальні парки, попри високу початкову вартість створення інфраструктури, дозволяють концентрувати інвестиції в пріоритетних секторах та забезпечувати комплексну підтримку інвесторів. Державні гарантії можуть бути ефективним інструментом де-рискування приватних інвестицій, особливо в

умовах високої невизначеності, проте вимагають ретельного відбору проєктів та прозорих механізмів прийняття рішень для мінімізації ризиків корупції та фіскальних втрат.

Особливої уваги заслуговує концепція національних інвестиційних агенцій як ключового інструменту сучасної державної політики залучення приватних іноземних інвестицій [28; 68]. Успішний досвід таких організацій, як IDA Ireland, Singapore Economic Development Board чи Czech Invest, демонструє критичну важливість професіоналізму, автономності та адекватного фінансування цих структур. Українська спроба створення подібної інституції у формі UkraineInvest, започаткована у 2016 році та активізована після 2022 року, засвідчує як потенціал, так і виклики імплементації цієї моделі в умовах слабких інституцій та обмежених ресурсів [8; 68]. Аналіз діяльності офісу виявляє проблеми недостатнього кадрового забезпечення, обмеженої координації з іншими державними органами та браку дієвих важелів впливу на прийняття рішень у секторальних міністерствах [64; 71; 8].

Цифрова трансформація державних послуг відкриває нові можливості для підвищення ефективності взаємодії між державою та інвесторами [68; 30]. Досвід естонського е-резидентства, сингапурської платформи MyInfo Business та інших цифрових ініціатив показує, що технологічні рішення можуть радикально спростити процедури реєстрації та ведення бізнесу, знизити корупційні ризики та підвищити прозорість державних процесів. Україна, маючи розвинену цифрову інфраструктуру та успішний досвід створення платформи «Дія», має потенціал стати регіональним лідером у цифровізації інвестиційних процесів [68]. Проте реалізація цього потенціалу вимагає не лише технологічних інновацій, а й глибокої трансформації адміністративної культури та процедур прийняття рішень у державних органах [64; 71; 36].

Підбиваючи підсумок, зазначимо наступне: еволюція теоретичних підходів до ролі держави у формуванні інвестиційного клімату відображає поступовий перехід від спрощених уявлень про державу як пасивного регулятора до визнання її багатовимірної функції архітектора інвестиційного середовища.

Сучасна парадигма держави-фасилітатора інтегрує елементи неолібералізму, інституціоналізму та концепції розвиткової держави, пропонуючи комплексний підхід до створення сприятливих умов для приватних іноземних інвестицій. Практична реалізація цієї концепції вимагає виваженого застосування різноманітних інструментів – від податкових стимулів до цифрових платформ, від інвестиційних агенцій до індустріальних парків.

Критичний аналіз ефективності цих механізмів засвідчує, що найбільш результативні підходи спираються на системні інституційні реформи та довгострокові інвестиції в якість державного управління, а не на короткострокові фіскальні стимули чи популістські ініціативи.

Український контекст, з його специфічними викликами воєнної агресії та потреби масштабної відбудови, актуалізує необхідність адаптації кращих міжнародних практик до національних реалій з урахуванням обмежених ресурсів та інституційних слабкостей.

1.2 Аналіз міжнародного досвіду залучення приватних іноземних інвестицій до відбудови після збройних конфліктів

Історичний досвід післявоєнної відбудови різних країн надає безцінні уроки для розуміння ролі держави у створенні сприятливих умов для залучення приватних іноземних інвестицій у відновлення зруйнованої економіки [6; 43; 56]. Аналіз кейсів Хорватії, Боснії і Герцеговини, Руанди, Південної Кореї після Корейської війни та інших країн, що пережили збройні конфлікти, виявляє як універсальні закономірності, так і контекстуальні особливості успішних стратегій відновлення.

Критично важливим є розуміння, що ефективність залучення приватних іноземних інвестицій у післявоєнний період залежить не стільки від обсягу доступних фінансових ресурсів, скільки від якості інституційного середовища,

політичної стабільності та здатності держави координувати процес відбудови [6; 43; 55].

Хорватський досвід післявоєнної відбудови, що тривав майже два десятиліття після закінчення війни 1991-1995 років, демонструє як досягнення, так і прорахунки державної політики в цій сфері [56; 76; 20]. Незважаючи на значні бюджетні витрати, що досягли 3,4 мільярда доларів до 2004 року, та міжнародну допомогу в розмірі понад 4 мільярди доларів, Хорватії не вдалося досягти очікуваних темпів економічного зростання та залучити масштабні приватні іноземні інвестиції одразу після завершення конфлікту [56; 76].

Основними перешкодами стали високий рівень корупції, непотизм у державному управлінні, складні бюрократичні процедури та брак прозорості в прийнятті рішень щодо відбудови [56; 20]. Показовим є приклад міста Вуковар, де попри значні фінансові вливання економічне відновлення залишалося обмеженим через застарілі технології, втрату ринків збуту та недостатню кредитну підтримку місцевого бізнесу [76].

Боснійський кейс післявоєнної відбудови представляє ще більш складну ситуацію, де масштабна міжнародна допомога не змогла компенсувати фундаментальні інституційні слабкості та політичну фрагментацію країни [6; 55]. Дейтонські угоди 1995 року створили складну політичну структуру, яка фактично перешкоджала ефективному прийняттю економічних рішень та координації інвестиційної політики.

Незважаючи на те, що міжнародне співтовариство інвестувало мільярди доларів у відновлення інфраструктури та соціальних послуг, Боснія і Герцеговина досі залишається однією з найбідніших країн Європи з високим рівнем безробіття (понад 30% у перші роки після конфлікту), слабким приватним сектором та низьким рівнем внутрішніх інвестицій [6; 55]. Цей досвід переконливо демонструє, що гроші самі по собі не вирішують проблему післявоєнного відновлення без належного інституційного фундаменту та дієздатної державної влади [55].

Таблиця 1.3 – Порівняльна характеристика післявоєнної відбудови: досвід обраних країн

Країна	*Період війни*	*Тривалість активної відбудови*	*Джерела фінансування*	*Ключові успіхи*	*Основні проблеми*
Хорватія	1991-1995	1995-2013	Державний бюджет (3,4 млрд $), міжнародні донори (4,2 млрд $), приватні інвестиції	Відновлення інфраструктури, вступ до ЄС (2013)	Повільне залучення приватних іноземних інвестицій, корупція, еміграція
Боснія і Герцеговина	1992-1995	1995-2010	Міжнародна допомога (понад 5 млрд $)	Відновлення базової інфраструктури, стабілізація безпеки	Політична фрагментація, високе безробіття (30%+), слабкий приватний сектор
Руанда	1990-1994	1995-2010	Міжнародна допомога, державні інвестиції, ПІІ	Економічне зростання (8% річних), цифровізація, поліпшення бізнес-клімату	Обмежена демократія, залежність від зовнішньої допомоги
Південна Корея	1950-1953	1953-1970	Американська допомога, державні інвестиції, згодом ПІІ	Швидка індустріалізація, створення чеболів, економічне диво	Авторитарне управління, соціальна нерівність на ранніх етапах

Джерело: розробка автора.

Комплексний аналіз післявоєнної відбудови чотирьох розглянутих країн виявляє критичну важливість політичної стабільності та інституційної спроможності держави для успішного залучення приватних іноземних інвестицій. Хорватія та Боснія, попри географічну близькість та схожі стартові умови після розпаду Югославії, демонструють різко відмінні траєкторії розвитку: перша змогла завершити євроінтеграцію, тоді як друга досі залишається у стані інституційного патата.

Руанда, що пережила жахливий геноцид, зуміла досягти вражаючих економічних результатів завдяки сильному централізованому управлінню та

стратегічному фокусу на створенні сприятливого бізнес-середовища, хоча це й відбулося за рахунок демократичних свобод.

Південнокорейський досвід, найбільш успішний з розглянутих, підкреслює важливість довгострокового стратегічного планування, масштабних інвестицій в освіту та технології, а також ефективної промислової політики. Водночас усі чотири кейси демонструють, що залучення значних обсягів міжнародної допомоги не гарантує автоматично успішної відбудови – критичним є здатність держави ефективно абсорбувати та раціонально використовувати ці ресурси для довгострокового економічного розвитку.

Аналіз факторів, що визначають успішність залучення приватних іноземних інвестицій у післявоєнний період, дозволяє виокремити кілька критичних елементів державної політики [6; 43; 56; 3]:

По-перше, безпекову стабілізацію:

а) завершення активних бойових дій,

б) роззброєння комбатантів,

в) встановлення контролю над територією та забезпечення особистої безпеки громадян і майна;

По-друге, політичну легітимність: формування інклюзивних політичних інституцій, які репрезентують інтереси різних груп населення та здатні приймати ефективні економічні рішення;

По-третє, правову реформу:

а) створення передбачуваного правового поля,

б) ефективна судова система,

в) механізми захисту прав власності та виконання контрактів;

По-четверте, антикорупційні заходи:

а) впровадження прозорих процедур державних закупівель,

б) публічність інформації про великі інвестиційні проєкти,

в) незалежні контрольні органи;

По-п’яте, секторальне планування:

а) визначення пріоритетних галузей для відновлення та розвитку,

б) узгодження національних пріоритетів з інтересами міжнародних донорів і приватних інвесторів;

По-шосте, інституційну координацію: створення ефективних механізмів координації між різними рівнями влади, міжнародними організаціями та приватним сектором;

По-сьоме, соціальну інтеграцію:

а) програми реінтеграції внутрішньо переміщених осіб та біженців,

б) підтримка вразливих груп населення,

в) відновлення соціальних послуг.

Особливої уваги заслуговує питання секвенування реформ і пріоритизації завдань у післявоєнний період [43; 3]. Міжнародний досвід демонструє, що намагання одночасно реформувати всі сфери державного управління часто призводить до розпорошення обмежених ресурсів та зниження ефективності відбудови. Більш успішною виявляється стратегія поетапних реформ, що починається з найбільш критичних для інвесторів аспектів: безпеки, макроекономічної стабільності, базової інфраструктури та простих адміністративних процедур. Поступово, у міру зміцнення державних інституцій та накопичення досвіду, можна переходити до більш складних реформ судової системи, земельних відносин, корпоративного управління [6; 43].

Роль міжнародних фінансових інституцій та донорів у процесі післявоєнної відбудови є амбівалентною [6; 55]. З одного боку, організації на кшталт Світового банку, Європейського інвестиційного банку, регіональних банків розвитку надають критично необхідні фінансові ресурси, технічну експертизу та підтримку реформ. Вони можуть виступати гарантами для приватних інвесторів, знижуючи ризики та полегшуючи доступ до довгострокового фінансування. З іншого боку, міжнародна допомога іноді створює проблеми координації, підриває стимули для мобілізації внутрішніх ресурсів і може призводити до феномену «голландської хвороби» або залежності від зовнішньої підтримки [6; 55]. Критично важливо, щоб національні уряди зберігали ownership над процесом відбудови та забезпечували узгодження

міжнародної допомоги з довгостроковими національними пріоритетами розвитку.

Сучасні підходи до післявоєнної відбудови все більше наголошують на принципі «Build Back Better» – відновлення не просто до довоєнного стану, а з покращенням якості інфраструктури, впровадженням сучасних технологій та посиленням стійкості до майбутніх шоків [43; 3]. Цей підхід передбачає використання відбудови як можливості для модернізації економіки, переходу до більш стійкої та інклюзивної моделі розвитку, впровадження «зелених» технологій та цифрових рішень. Для України це означає потенціал не просто відновити зруйноване, а створити конкурентоспроможну економіку європейського зразка з акцентом на високотехнологічні галузі, відновлювану енергетику та інноваційні підходи до містобудування [64; 71; 8; 68].

Особливу увагу в контексті залучення приватних іноземних інвестицій до післявоєнної відбудови заслуговують механізми де-рискування, які дозволяють знизити сприйняття ризиків інвесторами в умовах високої невизначеності [36; 30; 43].

Міжнародні практики включають широкий спектр інструментів: державні гарантії для пріоритетних проєктів, політичне страхування через агенції на кшталт MIGA (Multilateral Investment Guarantee Agency), змішане фінансування (blended finance), що поєднує грантові кошти з комерційними позиками, перші втрати (first loss tranches) у структурованих фінансових продуктах. Ефективність цих механізмів залежить від прозорості процедур відбору проєктів, професіоналізму оцінки ризиків та чіткого розподілу відповідальності між державою, міжнародними інституціями та приватними інвесторами [30; 43].

Цифрові технології відкривають нові можливості для підвищення ефективності післявоєнної відбудови та залучення приватних іноземних інвестицій [68; 3]. Блокчейн може використовуватися для забезпечення прозорості використання коштів відбудови та протидії корупції. Географічні інформаційні системи (ГІС) дозволяють точно оцінити масштаби руйнувань та планувати пріоритети відновлення. Цифрові платформи можуть суттєво

спростити процедури реєстрації інвестиційних проєктів та моніторингу їх реалізації. Штучний інтелект може допомогти в аналізі великих обсягів даних для прийняття обґрунтованих рішень щодо пріоритизації та розподілу ресурсів [68].

Резюмуючи, зазначимо наступне: комплексний аналіз міжнародного досвіду залучення приватних іноземних інвестицій до післявоєнної відбудови виявляє декілька універсальних закономірностей, критично важливих для України.

По-перше, обсяг доступних фінансових ресурсів не є вирішальним фактором успіху – значно важливішими виявляються якість державних інституцій, політична стабільність та здатність ефективно координувати процес відновлення.

По-друге, послідовність і поетапність реформ перевершує за ефективністю спроби одночасної трансформації всіх сфер державного управління.

По-третє, залучення міжнародної допомоги має доповнювати, а не підміняти національні зусилля з мобілізації внутрішніх ресурсів та формування інвестиційно привабливого середовища.

По-четверте, успішна відбудова вимагає не просто відновлення довоєнного стану, а модернізації економіки на принципах стійкості, інклюзивності та інноваційності. Досвід Хорватії, Боснії, Руанди та Південної Кореї надає Україні цінний досвід як щодо ефективних практик, так і щодо помилок, яких варто уникнути у процесі масштабної післявоєнної відбудови з активним залученням приватного іноземного капіталу.

РОЗДІЛ 2
ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЩОДО ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ВІДБУДОВУ

2.1 Публічне управління процесом залучення інвестицій: виклики координації та ефективності

Інституційна система управління процесом залучення приватних іноземних інвестицій в Україні, сформована протягом останніх років, характеризується складною багаторівневою структурою з численними акторами та пересічними повноваженнями. Як зазначають Квасній Л.Г. та Гончарук О.О., ключовою проблемою залишається відсутність чіткого розподілу відповідальності між інституціями, що створює додаткові бар'єри для потенційних інвесторів [41; 13].

Центральним елементом цієї системи виступає Державна установа «Офіс із залучення та підтримки інвестицій» (UkraineInvest), створена у 2016 році та реформована у 2018 році. Згідно з Національною стратегією збільшення прямих іноземних інвестицій, розробленою за підтримки USAID, інституційна архітектура потребує фундаментального переосмислення для забезпечення конкурентоспроможності України на регіональному інвестиційному ринку [52]. Проте критичний аналіз функціонування існуючої системи виявляє суттєві обмеження її реального впливу на покращення інвестиційного клімату в країні.

Функціональні повноваження UkraineInvest, визначені нормативно-правовими актами, охоплюють широкий спектр діяльності: від залучення потенційних інвесторів до координації з органами влади щодо супроводу інвестиційних проєктів. Сушкова А.В. у дослідженні сучасних механізмів стимулювання приватних іноземних інвестицій підкреслює, що попри декларовану роль «єдиного вікна», офіс має переважно консультативні

повноваження без можливості директивно впливати на вирішення проблем інвесторів [70]. На практиці це означає, що коли інвестор стикається з бюрократичними перешкодами у взаємодії з податковими органами, дозвільними службами чи правоохоронними структурами, офіс може лише рекомендувати та координувати, але не має важелів вирішувати проблеми оперативно. Це контрастує з міжнародною практикою успішних інвестиційних агенцій, як-от Ірландська IDA Ireland або Сингапурська Singapore Economic Development Board, які мають значно більші повноваження та ресурси, що детально проаналізовано в роботі Гордієнко О.С. про зарубіжний досвід правового регулювання інвестицій [14].

Критичним викликом для ефективного функціонування інституційної системи залишається проблема координації між численними акторами. Паралельно з UkraineInvest діють Міністерство економіки України як центральний орган виконавчої влади, Офіс Президента, місцеві органи влади з власними інвестиційними підрозділами, галузеві міністерства та державні агенції. Як справедливо зазначає Петровська О.М., така фрагментованість створює «інституційні пастки», коли інвестор змушений взаємодіяти одночасно з десятками структур без чіткого розуміння, хто несе остаточну відповідальність [54].

Міністерство економіки представляє інвестиційні можливості України на міжнародних конференціях, проте питання залишається відкритим: скільки з презентованих проєктів реально перетвориться на підписані контракти та реалізовані інвестиції? За даними аналітичного огляду UNBA, інвестиційний клімат в Україні у 2025 році продовжує стикатися з викликами недостатньої координації між органами влади, що відлякує потенційних інвесторів [32]. Для наявності проблеми слугує таблиця 2.1.

Таблиця 2.1 – Ключові інституції в системі залучення приватних іноземних інвестицій в Україні: розподіл функцій та виклики координації

Інституція	*Основні функції*	*Повноваження*	*Обмеження та виклики*
UkraineInvest	Інформаційно-консультативна підтримка інвесторів, супровід проєктів, координація з органами влади	Консультативні, немає директивних повноважень щодо інших органів влади	Обмежені ресурси, відсутність важелів впливу, залежність від доброї волі інших структур [70; 52]
Міністерство економіки	Формування державної інвестиційної політики, координація дерегуляції, управління індустріальними парками	Нормативно-правове регулювання, розподіл державної підтримки	Перевантаженість різноманітними функціями, бюрократичні процедури схвалення рішень [41; 27]
Офіс Президента	Участь у переговорах з великими інвесторами, політична підтримка ключових проєктів	Політичний вплив, доступ до вищого керівництва	Епізодичне втручання, відсутність системного підходу до супроводу середніх проєктів [13]
Місцеві органи влади	Залучення інвестицій на регіональному рівні, надання земельних ділянок, підтримка індустріальних парків	Розпорядження комунальним майном, місцеве регулювання	Обмежені фінансові можливості, дублювання функцій центральних органів, різний рівень спроможності [59]

Джерело: розробка автора.

Представлена таблиця демонструє критичну проблему дублювання функцій та відсутність чіткого розподілу відповідальності в інституційній системі залучення приватних іноземних інвестицій. UkraineInvest, попри амбітну назву «офісу залучення інвестицій», має переважно консультативні повноваження без можливості директивно вирішувати проблеми інвесторів у взаємодії з іншими органами влади, що підтверджується дослідженнями Сушкової А.В. та аналізом Національної стратегії збільшення приватних іноземних інвестицій [70; 52].

Міністерство економіки, обтяжене численними функціями від промислової політики до управління державним майном, не може ефективно зосередитися на інвестиційній політиці. Офіс Президента втручається епізодично в найбільші проєкти, що створює ілюзію особливого ставлення до окремих інвесторів, але не вирішує системних проблем для сотень менших

компаній. Місцеві органи влади, маючи обмежені ресурси та різний рівень управлінської спроможності, часто конкурують між собою за інвесторів без координації на національному рівні, що особливо помітно в регіональному розрізі за даними Інвестиційного агентства України [59]. Результатом такої фрагментованості є ситуація, коли інвестор витрачає надмірну кількість часу та ресурсів на навігацію в бюрократичних лабіринтах замість концентрації на реалізації власного проєкту.

Проблема міжвідомчої координації особливо гостро проявляється у сфері дозвільних процедур та регуляторного супроводу інвестиційних проєктів. Незважаючи на запровадження реформи дерегуляції та «регуляторної гільйотини», покликаної скоротити кількість дозвільних документів, прогрес у цьому напрямі залишається повільним. Як зазначає Квасній Л.Г., інституційні та правові засади формування інвестиційного середовища потребують комплексного перегляду через накопичені системні проблеми в регуляторній сфері [41]. Конкретні виклики координації можна систематизувати наступним чином:

1. Відсутність єдиного центру відповідальності: жоден орган не має повного мандату та ресурсів для координації всього процесу залучення та супроводу інвестицій від початкової ідеї до операційної діяльності;

2. Дублювання функцій між інституціями: UkraineInvest, Міністерство економіки, місцеві агенції розвитку часто виконують подібні функції без чіткого розмежування зон відповідальності;

3. Обмеженість повноважень координаційних структур: консультативний статус основних інституцій перетворює їх на інформаційні центри без реальної здатності вирішувати проблеми інвесторів [70; 54];

4. Фрагментація регуляторного середовища: численні дозвільні та контролюючі органи діють автономно без урахування спільного завдання створення сприятливого інвестиційного клімату [41; 32];

5. Недостатня цифровізація міжвідомчої взаємодії: відсутність інтегрованих електронних систем ускладнює координацію та подовжує терміни

прийняття рішень;

6. Різна спроможність місцевих органів влади: залучення інвестицій на регіональному рівні критично залежить від компетентності та проактивності конкретних чиновників без стандартизованих процедур [59].

Порівняння з міжнародною практикою виявляє суттєві недоліки української моделі інституційної архітектури залучення інвестицій. Так, Гордієнко О.С., аналізуючи зарубіжний досвід правового регулювання інвестицій, стверджує, що успішні інвестиційні агенції світу функціонують за принципом «єдиного вікна», коли інвестор взаємодіє виключно з однією структурою, яка бере на себе всю відповідальність за координацію з іншими органами влади [14].

В той час, як Ірландська IDA Ireland має статус напівавтономної державної агенції з власним бюджетом, значними повноваженнями та можливістю приймати швидкі рішення щодо фінансової підтримки проєктів без тривалих узгоджень. Сингапурська Singapore EDB інтегрована в систему прийняття стратегічних економічних рішень на найвищому рівні, що дозволяє їй оперативно вирішувати будь-які проблеми інвесторів через прямий доступ до профільних міністрів. Чеська CzechInvest має регіональні представництва з реальними повноваженнями координувати дії місцевих органів влади та забезпечувати однакові стандарти обслуговування інвесторів по всій країні [14].

Аналіз інституційної архітектури виявляє також проблему недостатнього залучення приватного сектору до формування політики залучення інвестицій. Хоча існують консультативні ради та робочі групи, їхні рекомендації часто залишаються без належного врахування у практичній роботі державних органів. Як відзначається в аналітичному звіті UNBA, механізми публічно-приватного діалогу потребують суттєвого посилення через створення формальних платформ з реальним впливом на прийняття рішень, а не декоративних консультативних органів [32].

Гончарук О.О. підкреслює, що державне регулювання участі України в міжнародних інвестиційних процесах має базуватися на партнерстві з бізнес-

спільнотою, а не на одностороннім нав’язуванні правил [13]. Петровська О.М. у своєму дослідженні інституційних пасток звертає увагу на те, що відсутність ефективного діалогу між державою та приватним сектором створює замкнене коло недовіри, яке важко розірвати без системних змін [54].

Таким чином, критичний аналіз публічного управління процесом залучення приватних іноземних інвестицій в Україну виявляє системні проблеми координації, фрагментації повноважень та обмеженості ресурсів ключових інституцій. UkraineInvest, попри амбітний мандат та окремі успіхи в супроводі великих проєктів, залишається структурою з переважно консультативними функціями без дієвих важелів впливу на вирішення проблем інвесторів.

Відсутність єдиного центру відповідальності, дублювання функцій між численними інституціями та недостатня цифровізація процесів створюють надмірні транзакційні витрати для інвесторів.

Порівняння з міжнародними практиками успішних інвестиційних агенцій демонструє необхідність фундаментальної реформи інституційної системи через створення потужного «єдиного вікна» з реальними повноваженнями координувати дії всіх органів влади.

2.2 Аналіз ефективності регуляторних та фінансових інструментів стимулювання приватних іноземних інвестицій на сучасному етапі в Україні

Арсенал регуляторних та фінансових інструментів стимулювання приватних іноземних інвестицій в Україні охоплює широкий спектр механізмів – від податкових пільг та митних звільнень до індустріальних парків та державно-приватного партнерства. Проте, як справедливо зазначає Сушкова А.В., критичне питання полягає не у кількості доступних інструментів, а в їхній реальній результативності та ефективності впливу на прийняття

інвестиційних рішень [70].

Дослідження міжнародного досвіду переконливо демонструють, що податкові стимули самі по собі рідко стають вирішальним фактором для серйозних довгострокових інвесторів, які значно більше уваги приділяють якості інституцій, передбачуваності правових норм та доступності інфраструктури. Водночас у ситуації конкуренції за інвестиції між країнами регіону відсутність конкурентоспроможних стимулів може стати перешкодою навіть для зацікавлених інвесторів, що підтверджується аналізом стратегічних орієнтирів залучення іноземних інвестицій, проведеним БСЕС [69].

Податкові пільги для проєктів зі значними інвестиціями, запроваджені в Україні у 2021 році через внесення змін до Податкового кодексу, передбачають суттєві преференції для інвесторів, які реалізують проєкти обсягом від 20 мільйонів євро. Інвестори отримують право на звільнення від податку на прибуток терміном до 5 років, звільнення від податку на додану вартість при імпорті обладнання та звільнення від ввізного мита на устаткування.

За даними Міністерства економіки України, станом на 2022 рік інвестиційна діяльність в Україні демонструвала певне пожвавлення завдяки цим механізмам, проте повномасштабна війна внесла корективи в динаміку залучення капіталу [27]. Як підкреслює Хедегаард М., прямі іноземні інвестиції залишаються ключовим шляхом до відбудови України, але для їхнього масового залучення необхідна не лише наявність пільг, а й гарантії безпеки та стабільності [75].

Індустріальні парки перетворилися на один із найбільш динамічних інструментів залучення приватних іноземних інвестицій в Україну протягом 2022-2024 років, демонструючи вражаючі темпи розвитку навіть в умовах війни. Модернізація законодавства про індустріальні парки, проведена у 2021-2022 роках, спричинила значний сплеск інтересу до цього інструменту з боку як українського, так і іноземного бізнесу. Ніка О.А. у своєму дослідженні теоретико-методичних підходів щодо реалізації інвестиційної діяльності зазначає, що індустріальні парки створюють комплексне середовище, яке знижує

інвестиційні ризики через наявність готової інфраструктури та спрощених адміністративних процедур [53]. Критично важливим є те, що на території індустріальних парків будується близько 25 заводів переробної промисловості у галузях агропереробки, деревообробки, машинобудування, що свідчить про реальну привабливість цього механізму для міжнародного капіталу.

Таблиця 2.2 – Ефективність основних інструментів стимулювання приватних іноземних інвестицій в Україні (2022-2024 рр.)

Інструмент	*Ключові параметри*	*Результати застосування*	*Переваги*	*Недоліки та ризики*
Податкові пільги для великих проєктів	Звільнення від податку на прибуток (5-10 років), звільнення від ПДВ та мита	Перші договори підписано у 2024, обмежена кількість реалізованих проєктів	Прямий фінансовий стимул, передбачуваність умов [70; 27]	Високі пороги входу, складні процедури отримання, ризики зловживань [46; 32]
Індустріальні парки	86 зареєстрованих парків, 15-20 працюючих, державне співфінансування інфраструктури	Значні іноземні інвестиції, будівництво виробничих об'єктів	Комплексна інфраструктура, податкові пільги, державна підтримка [53]	Багато парків існують лише на папері, залежність від якості керуючих компаній [69; 59]
Державно-приватне партнерство	Законодавча база з 2010 р., реформована у 2017-2019	Обмежена кількість реалізованих проєктів	Розподіл ризиків, залучення приватної ефективності [13]	Складні процедури підготовки, обмежений досвід органів влади [41; 52]
Регуляторна гільйотина	Скорочення дозволів з 1200 до 500-600	Повільна імплементація, лише частина заходів виконано	Зменшення регуляторного тягаря [70]	Опір бюрократії, відсутність політичної волі [54; 32]

Джерело: розробка автора.

Представлена порівняльна таблиця регуляторних та фінансових інструментів виявляє суттєву нерівномірність їхньої ефективності та застосування. Індустріальні парки демонструють найбільш вражаючі результати

серед усіх інструментів, залучивши значні іноземні інвестиції та забезпечивши будівництво десятків нових виробничих об’єктів навіть в умовах війни, що підтверджується дослідженням Ніки О.А. та даними про регіональний розподіл приватних іноземних інвестицій від Інвестиційного агентства України [53; 59].

Проте критичною проблемою залишається те, що з 86 зареєстрованих парків реально функціонують лише 15-20, а решта існують переважно на папері без розвиненої інфраструктури та резидентів. Податкові пільги для великих проєктів, попри привабливість умов, застосовуються надто повільно через складні процедури схвалення та високі пороги входу, що робить їх доступними лише для найбільших інвесторів, на що вказує Кришталь Г.О. у своєму аналізі залучення іноземних інвестицій [46]. Державно-приватне партнерство залишається недостатньо використаним інструментом через складність процедур та обмежений досвід органів влади у підготовці якісних проєктів. Регуляторна гільйотина прогресує занадто повільно, що створює додаткові бар’єри для інвесторів та підриває довіру до реформаторських зусиль уряду [54; 32].

Механізм державно-приватного партнерства в Україні регулюється Законом «Про державно-приватне партнерство» від 2010 року з численними подальшими змінами. Законодавство передбачає можливість реалізації проєктів державно-публічного партнерства у широкому спектрі секторів економіки: пошук, розвідка родовищ, виробництво та розподіл енергії, управління відходами, транспортна інфраструктура, телекомунікації. Гончарук О.О. підкреслює, що державне регулювання участі України в міжнародних інвестиційних процесах через механізм державно-публічного партнерства має значний потенціал, проте реалізується недостатньо ефективно через інституційні обмеження [13].

Основними перешкодами є складність та тривалість процедур підготовки проєктів, відсутність бюджетного фінансування для проведення якісних техніко-економічних обґрунтувань, обмежений досвід державних службовців у структуруванні проєктів державно-публічного партнерства. Як зазначає

Квасній Л.Г., аналізуючи іноземні інвестиції та макроекономічні виклики в умовах воєнного стану, механізм державно-публічного партнерства може стати ключовим інструментом відбудови критичної інфраструктури за умови його належного удосконалення [40].

Регуляторна реформа дерегуляції та «регуляторна гільйотина» розпочалася в Україні ще у 2019 році з ухвалення Кабінетом Міністрів плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності та покращення бізнес-клімату. Амбіційна мета полягала у скороченні переліку дозвільних документів з понад 1200 до 500-600 та радикальному спрощенні процедур для підприємців. Проте, як справедливо зазначає Петровська О.М., інституційні пастки в системі державного управління значно уповільнюють імплементацію цієї реформи [54]. За даними аналітичного огляду UNBA щодо інвестиційного клімату в Україні у 2025 році, прогрес у дерегуляції залишається недостатнім для створення конкурентоспроможного середовища для іноземних інвесторів [32].

Ключовими викликами імплементації регуляторних та фінансових інструментів є:

По-перше, розрив між декларованими цілями та реальною імплементацією, коли багато ініціатив залишаються на рівні законодавчих норм без належного виконання через відсутність підзаконних актів, фінансування чи адміністративної спроможності [41; 27];

По-друге, селективність застосування пільг, коли податкові преференції та інші стимули часто доступні лише для найбільших інвесторів через високі пороги входу [70; 46];

По-третє, недостатня прозорість процедур, коли критерії відбору проєктів для отримання державної підтримки не завжди є чіткими та публічними [54; 32];

По-четверте, обмеженість бюджетних ресурсів, а саме коли державні програми підтримки конкурують за фінансування з оборонними потребами в умовах війни [40; 27];

По-п’яте, недовіра інвесторів до стабільності умов: часті зміни законодавства та непередбачуваність регуляторної політики підривають довіру

до довгострокових державних зобов’язань [75; 54];

І на останок, слабкість інституційної спроможності, а саме обмежений досвід державних службовців у застосуванні складних інструментів знижує ефективність їхнього використання [13; 52].

Особливої уваги заслуговує питання посилення правил для іноземних інвестицій у ключових секторах економіки, яке актуалізувалося в контексті воєнного стану та національної безпеки. Мельник О. у своєму аналізі підкреслює, що Україна планує запровадити додаткові механізми перевірки іноземних інвестицій у стратегічних галузях, що може створити додаткові бар’єри для окремих категорій інвесторів [48]. Це ставить перед урядом складне завдання балансування між національною безпекою та залишенням привабливого інвестиційного клімату.

З одного боку, захист критичної інфраструктури та стратегічних активів від потенційно ворожих інвесторів є легітімною метою державної політики. З іншого боку, надмірно жорсткі обмеження можуть відлякати добросовісних іноземних інвесторів, які шукають передбачуваності та прозорості правил гри (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3 – Порівняльна характеристика регуляторних підходів до залучення іноземних інвестицій: Україна та провідні країни-реципієнти приватних іноземних інвестицій

Параметр	*Україна*	*Польща*	*Сингапур*	*Рекомендації для України*
Інституційна модель	Фрагментована, багато акторів	Централізована через PAIH	Єдине вікно через EDB	Створення потужного «єдиного вікна» [14; 52]
Податкові стимули	Високі пороги (від 12-20 млн євро)	Гнучкі пороги залежно від регіону	Селективні за пріоритетними секторами	Зниження порогів для середніх інвесторів [70; 46]
Дозвільні процедури	Складні, тривалі	Спрощені через е-урядування	Максимально автоматизовані	Прискорення «регуляторної гільйотини» [41; 32]

ДПП механізм	Недостатньо використовується	Активно застосовується в інфраструктурі	Ключовий інструмент розвитку	Спрощення процедур підготовки проєктів [13; 40]
Індустріальні парки	86 зареєстровано, 15-20 працюють	Розвинена мережа по всій країні	Інтегровані в економічні зони	Підвищення якості функціонуючих парків [69; 53; 59]

Джерело: розробка автора.

Представлена порівняльна таблиця демонструє суттєві відмінності між українською моделлю залучення іноземних інвестицій та підходами провідних країн-реципієнтів приватних іноземних інвестицій, що особливо очевидно при порівнянні з досвідом Польщі та Сингапуру, проаналізованим Гордієнко О.С. [14]. Україна поступається цим країнам за всіма ключовими параметрами: інституційна модель залишається фрагментованою замість централізованої, податкові стимули мають занадто високі пороги входу, дозвільні процедури залишаються складними та тривалими, механізм державно-приватного партнерства використовується недостатньо.

Особливо показовим є стан індустріальних парків: з 86 зареєстрованих лише 15-20 реально функціонують, тоді як у Польщі діє розвинена мережа спеціальних економічних зон по всій країні з високими стандартами інфраструктури, що підтверджується регіональним аналізом приватних іноземних інвестицій [59]. Ці відмінності пояснюють, чому Польща залучає в десятки разів більше прямих іноземних інвестицій, ніж Україна, попри географічну близькість та подібні економічні потенціали.

Рекомендації для України включають фундаментальну трансформацію інституційної архітектури через створення потужного «єдиного вікна» на зразок Сингапурського EDB [52], зниження порогів для податкових пільг для охоплення середніх інвесторів [70; 46], прискорення «регуляторної гільйотини» та спрощення процедур підготовки проєктів державно-публічного партнерства [13; 40].

Критичний аналіз виявляє, що ефективність інструментів стимулювання

інвестицій залежить не стільки від їхньої кількості чи щедрості преференцій, скільки від трьох факторів: швидкості та прозорості процедур отримання підтримки, передбачуваності та стабільності умов протягом всього терміну реалізації проєкту, ефективності механізмів захисту прав інвесторів.

Як підкреслює БСЕС у своїх стратегічних орієнтирах залучення іноземних інвестицій, український контекст демонструє слабкість за всіма трьома напрямами [69]. Процедури схвалення проєктів зі значними інвестиціями тривають місяцями через численні узгодження, законодавство змінюється непередбачувано, а судова система залишається ненадійною для захисту інвестиційних контрактів. Тому навіть привабливі на папері стимули не дають очікуваного ефекту через системні інституційні слабкості, які перевершують за значенням будь-які фінансові преференції, що підтверджується аналізом «інституційних пасток» Петровської О.М. [54].

Резюмуючи підкреслимо: аналіз регуляторних та фінансових інструментів стимулювання приватних іноземних інвестицій в Україні виявляє суперечливу картину: при наявності широкого арсеналу механізмів їхня реальна результативність залишається обмеженою через проблеми імплементації, селективність застосування та системні інституційні слабкості. Індустріальні парки демонструють найбільш вражаючі результати, залучивши значні іноземні інвестиції навіть в умовах війни, проте більшість зареєстрованих парків існують лише формально без розвиненої інфраструктури.

Податкові пільги для великих проєктів застосовуються надто повільно через високі пороги входу та складні процедури. Державно-приватне партнерство залишається недостатньо використаним інструментом через обмежений досвід органів влади та недовіру приватного сектору. Регуляторна гільйотина прогресує вкрай повільно, що підриває довіру інвесторів до реформаторських зусиль.

Ключовою проблемою є не відсутність стимулів, а розрив між їхнім законодавчим закріпленням та реальним застосуванням через інституційні обмеження, що підкреслює пріоритетність реформ державного управління над

розширенням переліку фінансових преференцій.

РОЗДІЛ 3
СТРАТЕГІЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАЛУЧЕННЯ ПРИВАТНИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ВІДБУДОВУ УКРАЇНИ

3.1 Реформування інституційної архітектури управління інвестиційними процесами: дорожня карта імплементації моделі «єдиного вікна»

Трансформація інституційної системи залучення приватних іноземних інвестицій в Україну потребує радикального переосмислення ролі та повноважень ключових інституцій на основі міжнародних практично успішних інвестиційних агенцій. Так, Білик Н. у своєму дослідженні реформування системи управління державними інвестиціями підкреслює, що інституційні бар'єри впровадження ефективних механізмів управління інвестиціями залишаються критичною перешкодою для залучення приватного капіталу, що вимагає фундаментальної перебудови організаційної архітектури [5].

Натомість, Гаврилюк О., Єрмак С. та Дудник Л., аналізуючи інституційні механізми залучення іноземних інвестицій для повоєнного відновлення, наголошують на необхідності створення потужного координаційного центру з реальними важелями впливу на всі органи влади та галузевою специфікацією підходів до різних секторів економіки [12].

Зарубіжний досвід Ірландії, представлений IDA Ireland, демонструє, що ефективна інвестиційна агенція має бути напівавтономною структурою з власним бюджетом, реальними повноваженнями отримати швидкі рішення та можливість надавати фінансову підтримку проектам без тривалих міжвідомчих узгоджень [2]. За 70 років роботи IDA Ireland сприяла створенню понад 300 тисяч робочих місць у близько 1800 компаній-клієнтів, що становить 10,2% зайнятості в Ірландії та забезпечує 66% експорту країни [1].

Сінгапурський досвід, втілений у Singapore Economic Development Board, показує важливість інтеграції інвестиційного агентства в систему прийняття стратегічних економічних рішень на найвищому рівні, що дозволяє оперативно вирішувати будь-які проблеми інвесторів [61].

Вважаємо, що ці моделі мають стати орієнтиром для реформування українського UkraineInvest та створення справжнього «єдиного вікна» для іноземних інвесторів, оскільки поточний стан UkraineInvest, за певні успіхи в супроводі окремих великих проектів, характеризується суттєвими обмеженнями інституційної ефективності.

Згідно з Investment Climate Statements 2024 Державного департаменту США, UkraineInvest функціонує як інформаційно-консультативний орган без директивних повноважень щодо інших міністерств та повідомлень, що обмежує його ефективність як координатор інвестиційних процесів [24]. У 2024 році було створено Ukraine Business Compact на підтримку Глобального договору ООН для полегшення участі іноземних активів у відбудовних країнах, що свідчить про усвідомлення необхідності посилення інституційної сприятливості [24].

Водночас, за оцінками Investment Climate Statements 2025, незважаючи на створення Національної інвестиційної ради при Президентові та UkraineInvest, Україна продовжує поступитися конкурентам за показниками легкості ведення бізнесу та швидкість фрагменту вирішення проблем інвесторів через повноваження між численними структурами [23]. Це створює нагальну потребу в системній реформі публічного управління інвестиційними процесами.

Концептуальна модель інтегрованої інституційної системи базується на принципі реальної централізації відповідальності та повноважень у рамках трансформованого UkraineInvest. Зуб О., досліджуючи перспективи реформування бюджетної архітектури інвестиційних процесів в Україні, обґрунтовує необхідність створення спеціалізованих бюджетних механізмів фінансування інвестиційних агенцій з автономним управлінням коштами та можливістю довгострокового планування без щорічних бюджетних обмежень [26].

Жеребило С., аналізуючи визначальні чинники інвестиційної привабливості економіки України за умов інституційних реформ, виділяє якість інституційного середовища як критичний фактор, що перевищує значення податкових стимулів та фінансових преференцій [21]. Перший критичний крок – надання статусу агентства як півавтономній державній структурі зі спеціальним правовим режимом, аналогічним IDA Ireland, що забезпечує власний бюджет, незалежність від прийнятих оперативних рішень та підзвітність разом із Кабінетом Міністрів через окремого міністра з інвестицій [2; 1].

Другий елемент – розширення повноважень агентства з включенням реальних повноважень координувати дії всіх органів влади у супроводі процесу інвестиційних проектів, включаючи право вимагати від міністерств та відомств повідомлень про актуальні питання звернення інвесторів у встановлені терміни [24; 23].

Третій компонент – створення потужного фінансового інструментарію агентства для надання грантів та пільгових кредитів на розвиток інфраструктури під інвестиційні проекти, що є стандартом для практично успішних інвестиційних агенцій світу [1; 61].

Четвертий елемент – формування регіональної мережі представництв агентства з реальними повноваженнями координаційних органів влади та забезпечення однакових стандартів обслуговування інвесторів на всій території країні [2].

Таблиця 3.1 – Дорожня карта реформування інституційної системи залучення іноземних інвестицій в Україні (2025-2027)

Фаза реформування	*Терміни реалізації*	*Ключові заходи*	*Очікувані результати*	*Індикатори успіху*
Фаза 1: Законодавчі зміни та перебудова мандату	6 місяців (1-2 квартал 2025 р.)	Ухвалення закону про статус UkraineInvest як напівавтономної агенції; затвердження нового положення з розширеними повтореннями; формування власного	Створення правової основи для трансформації; надання реальних важелів впливу	Закон ухвалений; бюджет сформований; повноваження розширені

		бюджету агентства [24; 23]		

Продовження таблиці 3.1

Фаза реформування	*Терміни реалізації*	*Ключові заходи*	*Очікувані результати*	*Індикатори успіху*
Фаза 2: Кадрове зміцнення та цифровізація	12 місяців (Q3 2025 – Q2 2026)	Залучення 50+ висококваліфікованих інвестиційних менеджерів; запуск цифрової платформи InvestUkraine; створення 5 регіональних офісів; впровадження системи КПІ [2; 1]	Підвищення професійного рівня; цифровізація всіх процедур; покриття регіонів	Команда укомплектована; платформа запущена; офіси відкриті
Фаза 3: Повноцінний запуск та оцінка	12 місяців (Q3 2026 – Q2 2027)	Перехід на модель «єдиного вікна»; запуск фінансових інструментів підтримки; моніторинг ефективності; коригування механізмів [61; 23]	Функціонування інтегрованої системи; залучення значних ПІІ; висока задоволеність інвесторів	Зростання ПІІ на 40%; 90% задоволеності інвесторів; скорочення часу на 60%

Джерело: розробка автора.

Представлена в Таблиці 3.1дорожня карта демонструє поетапний перехід до трансформації інституційної системи залучення іноземних інвестицій з чіткими часовими рамками, відповідністю та вимірюваними результатами. Перша фаза розрахована на півроку і зосереджена на створенні законодавчого фундаменту для реформи через ухвалення спеціального закону про статус UkraineInvest як напівавтономної агенції на зразок IDA Ireland, що критично важливо для надання реальних повноважень координації з іншими органами влади [2; 24].

Друга фаза забезпечує масштабне посилення кадрів через залучення професійних інвестиційних менеджерів з міжнародним досвідом та запуск цифрової платформи InvestUkraine для інтеграції всіх дозвільних процедур, що відповідає практиці Singapore EDB [61].

Третя фаза фокусується на повноцінному запуску інтегрованої системи з

моніторингу ефективності через чіткі KPI, включаючи збільшення обсягів приватних іноземних інвестицій, рівень задоволеності інвесторів та скорочення часу на процедуру [23].

Критичним викликом імплементації залишається опір бюрократичних структур щодо передачі повноважень, що вимагає рішучої політичної волі на найвищому рівні для подолання відомчих інтересів та забезпечення реальної централізації відповідальності за інвестиційні процеси.

Цифрова платформа InvestUkraine має статистично технологічну основу нової моделі «єдиного вікна», що інтегрує всі інвестиційні процедури в єдиний цифровий простір. Архітектура платформи передбачає створення п’яти ключових модулів:

– модуль реєстрації інвестиційного проекту з автоматичним створенням персонального кабінету інвестора,

– модуль управління дозвільними процедурами з інтеграцією в реєстри та системи всіх відповідальних органів,

– модуль відстеження статусу проекту в реальному часі з push-повідомленнями про зміни,

– модуль комунікації з призначеним інвестиційним менеджером через безпечні канали зв’язку,

– модуль аналітики та звітності для моніторингу ефективності систем [24; 61].

Технічна реалізація має базуватися на API-інтеграції з існуючими державними електронними системами, включаючи Єдиний державний реєстр юридичних осіб, Державний земельний кадастр, Містобудівний кадастр, системи податкової служби та митниці, що забезпечує автоматичний обмін даними без необхідності повторного введення інформації інвестором [23].

Безпека платформи має відповідати міжнародним стандартам ISO 27001 з багаторівневим шифруванням даних, багатофакторною автентифікацією користувачів та регулярними аудитами безпеки.

Механізми підзвітності та моніторингу ефективності трансформованої

інституційної системи включають комплекс ключових індикаторів продуктивності (KPI) для різних рівнів:

KPI для інвестиційного агентства загалом : кількість нових залучених інвестиційних проектів на рік (цільовий показник – зростання на 50% щорічно), загальний обсяг залучених прямих іноземних інвестицій у доларах США, кількість створених робочих місць у проектах клієнтів агентства, географічна диверсифікація інвестицій (частка неєвропейських інвесторів), галузева диверсифікація (покриття). пріоритетних галузей);

KPI для інвестиційних менеджерів : середній термін проведення проекту від початкового контакту до підписання інвестиційного договору (цільовий показник – не більше 90 днів), рівень задоволеності інвесторів обслуговуванням (цільовий показник – мінімум 85% високої оцінки), кількість успішно вирішених проблем інвесторів у взаємодії з органами влади, швидкість реагування на звернення інвесторів (цільовий показник – перша відповідь протягом 24 годин);

KPI для цифрової платформи : частка процедур, повністю виконаних в електронному форматі без паперових документів (цільовий показник – мінімум 80%), середній час обробки електронних заявок різних типів, кількість активних користувачів платформи, рівень задоволеності користувачів інтерфейсом та функціоналом [24; 61; 23].

Кадрова політика та нарощування потенціалу для трансформованого інвестиційного агентства потребують системного підходу до формування команди світового рівня. Як доказ, Білик Н., аналізуючи інституційні основи системи управління державними інвестиціями, підкреслює, що одним із ключових бар’єрів впровадження ефективних механізмів є дефіцит кваліфікованих реформованих кадрів з досвідом структурування складних інвестиційних проектів та міжнародним баченням [5]. Програми підготовки «інвестиційних менеджерів» мають включати як залучення досвідчених професіоналів з міжнародних інвестиційних агенцій, так і розвиток власних кадрів через партнерства з провідними бізнес-школами та керівними тренінговими програмами [2; 1].

Ірландський досвід показує важливість створення конкурентоспроможної системи мотивації для державних службовців інвестиційного агентства, що включає зарплати на рівні приватного сектору для топ-менеджменту, бонуси залежно від досягнення ключових індикаторів продуктивності, можливості міжнародного відрядження (стажування) та професійного розвитку [1].

Сингапурська модель демонструє ефективність ротації персоналу між інвестиційними агентствами, профільними міністерствами та приватним сектором для забезпечення розуміння потреб усіх стейкхолдерів [61]. Критично важливим є залучення міжнародних експертів-практиків на позиції працівників та консультантів для трансферу найкращих практик та побудови мережевих контактів з глобальними інвесторами.

Підбиваючи підсумок, вважаємо, що реформування публічногог управління процесом залучення приватних іноземних інвестицій в Україну базується на міжнародних практиках успішних інвестиційних агенцій, зокрема ірландської IDA Ireland та сингапурської Singapore EDB.

Ключові напрямки трансформації включають надання статусу напівавтономної агенції UkraineInvest з реальними повноваженнями координації дій усіх органів влади, створення цифрової платформи InvestUkraine для інтеграції всіх інвестиційних процедур в єдине електронне середовище, формування регіональної мережі представництв для забезпечення однакових стандартів обслуговування інвесторів по всій країні, впровадження комплексної системи ключових індикаторів продуктивності для моніторингу ефективності та підзвітності. Дорожня карта реформування передбачає триетапну імплементацію протягом двох років з поступовим нарощуванням інституційної ефективності та цифровізацією процесів. Успішна реалізація цих заходів дозволить створити справжнє «єдине вікно» для іноземних інвесторів та підвищити конкурентоспроможність України на регіональному інвестиційному ринку.

3.2 Удосконалення інструментарію стимулювання іноземних інвестицій: комплексний підхід та галузева специфіка

Оптимізація податкових та митних стимулів для залучення приватних іноземних інвестицій потребує переосмислення існуючих підходів з урахуванням міжнародної конкурентної ситуації та специфіки післявоєнної відбудови. Зокрема, Коцюба В., досліджуючи залучення іноземних інвестицій як активуючий фактор воєнного розвитку України, підкреслює, що система стимулів має не лише фінансові преференції, а й інфраструктурну підтримку, регуляторне спрощення та гарантії безпеки для створення комплексного привабливого середовища [45].

Крім того, Капленко Л. у своєму аналізі іноземних інвестицій як фактора економічної безпеки та відновлення, наголошує на необхідність диференціації стимулів залежно від впливу проєкту на національну безпеку, імпортозаміщення та експортний потенціал [38]. Чинний механізм податкових пільг для проєктів зі значними інвестиціями, запроваджений у 2021 році, встановлює високі пороги входу від 12-20 мільйонів євро, що робить його доступним лише для найбільших інвесторів та залишає поза увагою середні компанії [24; 23].

За даними Investment Climate Statements 2024, станом на середину року було підписано лише перші інвестиційні договори в рамках цього механізму, що свідчить про повну імплементацію та необхідність процедур спрощення [24]. Порівняння з іншими країнами доводить, що успішні системи стимулювання, як-от польська чи чеська, пропонують гнучкі європейські пороги залежно від регіону та галузі, з нижчими вимогами для депресивних територій та прогресивних секторів економіки [2; 1]. Україна має рухатися в бік диференційованих преференцій за «більшою підтримкою там, де найбільша потреба», що означає зниження порогів для отримання пільг до 5-7 мільйонів євро для інвестицій у деокуповані території, східні та південні регіони, а також для інвестицій у виробництво продукції подвійного призначення.

Стратегія розвитку мережі індустріальних парків на період 2025-2030 років має стати ключовим елементом політики залучення промислових інвестицій з урахуванням вражаючих результатів 2024 року. За даними Forbes.ua, у 2024 році в Україні було створено рекордні 55 нових індустріальних парків, з яких 31 внесено до офіційного реєстру, що є абсолютним рекордом за всю історію розвитку сектору [73].

Загалом станом на початок 2025 року в Україні зареєстровано 100 індустріальних парків, з яких реально працює щонайменше 21, а очікується зростання до 30 функціонуючих парків протягом року [42; 34]. Як зазначає аналітика «Дзеркало тижня», на території індустріальних парків станом на кінець 2024 року збудовано або будується 25 заводів переробної промисловості, включаючи інвестиції британської Unilever, фінської Peikko, німецької InTiCa Systems та австрійської Kronospan [33].

У 2024 році в індустріальні парки інвестовано 4,6 мільярда гривень, з яких майже 2,8 мільярда гривень – у будівництво промислових і складських об’єктів [73]. Державна підтримка у 2024 році склала понад 1,1 мільярда гривень для 15 індустріальних парків, за яким розрахунки показують, що кожна вкладена державою гривня приносить від 5 до 6 гривень приватних інвестицій [25].

Географічне планування нових індустріальних парків має базуватися на стратегічному підході до регіонального розвитку з урахуванням логістичної інфраструктури, наявності робочої сили та близькості до ринків збуту. Так, Бойко Р., Баран Р., Бойко В., Васильців Т., Махась Н. та Березівський Ю., проводячи емпіричний аналіз причинно-наслідкового зв’язку інвестицій та соціально-економічного розвитку на прикладі Львівської області України, демонструють, що інвестиції в індустріальні парки мають мультиплікативний ефект на регіональну економіку через створення робочих місць, розвиток суміжних галузей та збільшення податкових надходжень до місцевих бюджетів [7].

Також Славкова О., Охріменко І. та Орел В. у своєму дослідженні міжнародних інвестицій як відновлюючого фактору підкреслюють важливість

регіонального балансування інвестиційних потоків для запобігання поглибленню територіальних диспропорцій розвитку [67].

У 2024 році найбільшу кількість нових парків було зареєстровано у Львівській (6 парків) та Закарпатській (5 парків) областях, що свідчить про міграцію бізнесу на захід країни через безпекові питання [42]. Проте для збалансованого розвитку критичним стає стимулюванням створення індустріальних парків на деокупованих територіях Харківської, Херсонської, Миколаївської областей через додаткові преференції для інвесторів та повне державне фінансування базової інфраструктури [73; 25].

Стратегічними локаціями для нових парків має стати територія вздовж транспортних коридорів Захід-Схід, особливо в околицях обласних центрів з населенням понад 200 тисяч осіб, де є достатній ринок праці та розвинута транспортна мережа [33]. Спеціалізація парків за галузевими кластерами, від агропереробки та деревообробки до машинобудування та виробництва продукції подвійного призначення, має визначати конкурентні переваги регіону та потреби національної економіки [42; 34].

На нашу думку, ключові напрями вдосконалення системи індустріальних парків мають включати:

1) підвищення стандартів якості інфраструктури, а саме розробку та затвердження обов’язкових технічних стандартів для індустріальних парків класу А (наявність готових виробничих приміщень, підключення до електромережі потужністю мінімум 10 МВт, оптоволоконний Інтернет, станції очищення стоків, пожежна безпека) для забезпечення конкурентоспроможності з європейськими аналогами [73; 33];

2) очищення реєстру від недіючих парків, тобто проведення аудиту всіх зареєстрованих промислових парків та виключення з реєстру тих, що не демонструють прогресу в розвитку інфраструктури протягом двох років після реєстрації [42; 34];

3) запровадження механізмів державно-приватного фінансування розвитку, тобто розширення програми державного співфінансування

інфраструктури індустріальних парків від поточних 1,1 мільярда до 3-5 мільярдів років щорічно з пріоритетом для парків, які вже залучили резидентів та продемонстрували готовність до швидкого запуску виробництва [25];

4) створення мережевих керуючих компаній, тобто стимулювання професійних керуючих компаній, здатних управляти декількома індустріальними парками одночасно за єдиними високими стандартами, на зразок Dragon Capital, Alterra Group, UParks, що вже проявили себе у 2024 році [42; 34];

5) спеціаліалізацію кластерних парки, що передбачає розвиток індустріальних парків з фокусом на конкретні галузеві кластери (агротех, деревообробка, машинобудування, ІТ-виробництво) для створення екосистем із спільною інфраструктурою, постачальниками та клієнтами [33].

Таблиця 3.2 – Комплексний пакет інструментів стимулювання іноземних інвестицій за пріоритетними галузями економіки України

Галузь	*Податкові стимули*	*Інфраструктурна підтримка*	*Регуляторні переваги*	*Додаткові стимули*
Відновлена енергетика	Звільнення від податку на прибуток на 7 років; нульова ставка ПДВ на обладнання	Пріоритетне приєднання до мережі; державні гарантії на «зелені» тарифи	Спрощена процедура ОВНС; дозвіл на будівництво за 30 днів	Грантове фінансування до 20% CAPEX від EU4Energy [31]
Агропереробка	Звільнення від податку на прибуток на 5 років для інвестицій від 5 млн євро	Розміщення в спеціалізованих агропарках з холодильною інфраструктурою	Автоматична реєстрація продукції в ДПСС; спрощений експорт	Компенсація 50% витрат на сертифікацію ЄС [73; 25]
ІТ та цифрові технології	Режим Дія City з 5% додатком; звільнення від ПДВ на імпорт обладнання	Коворкінги та R&D центри в індустріальних парках; оптоволокно	Мінімум дозволів; віддалена робота; візи для іноземців за 7 днів	Гранти на R&D до 500 тис. євро від Ukraine Digital Fund [24]

Машинобудування та оборонна промисловість	Звільнення від податку на прибуток на 10 років для продукції подвійного призначення	Спеціальні промислові зони з підвищеною безпекою	Прискорені дозволи на роботу з військовим майном; вибірний держзакупівель	Державні замовлення; взаємозаліки участі; трансферні технології [33]

Джерело: розробка автора.

Представлена Таблиця 3.2 демонструє диференційований підхід до стимулювання іноземних інвестицій залежно від пріоритетності галузі для національної економіки та специфіки інвестиційних потреб кожного сектора. Відновлена енергетика отримує найбільші щедрі стимули через критичну важливість енергетичної незалежності України після руйнування традиційної генерації, включаючи піврічне звільнення від податку на прибуток та грантове фінансування до 20% капітальних витрат від європейських програм на зразок EU4Energy [31].

Агропереробка, яка має потенціал стати локомотивом експорту та імпортозаміщення, отримує пільги при нижчих порогах інвестицій (від 5 мільйонів євро замість 12-20) та компенсацію половини витрат на сертифікацію за європейськими стандартами для полегшення виходу на ринки ЄС [73; 25].

IT та цифрові технології зберігають унікальний режим Дія City з мінімальними податковими навантаженнями 5% та максимальною свободою від регуляторних обмежень, що вже довело свою ефективність для залучення технологічних компаній [24].

Машинобудування та оборонна промисловість підтримує спеціальний режим через стратегічну важливість для національної безпеки, включаючи десятирічні податкові канікули, пріоритет у державних закупівлях та можливість компенсації участі при імпорті озброєння [33]. Критичним викликом залишається збалансування щедрості стимулів з бюджетною стійкістю та запобігання зловживанню через чіткі критерії відбору проєктів та моніторинг виконання інвестиційних зобов’язань.

Активізація механізму державно-приватного партнерства для залучення

приватних інвестицій в інфраструктурну відбудову потребує процедур фундаментального спрощення та посилення інституційної підтримки. Мороз В. та Панченко Т., аналізуючи іноземні інвестиції та фінансову підтримку України країнами ЄС, підкреслюють важливість інтеграційних механізмів державно-приватного партнерства з європейськими програмами фінансування відбудови, зокрема Ukraine Investment Framework, що дозволяє поєднувати приватний капітал з грантовою підтримкою від ЄС для зниження ризиків інвесторів [50].

Зокрема, Коваленко С. та Боднар О. у своєму дослідженні проблем та перспектив фондового ринку України відзначають, що розвиток механізмів випуску інфраструктурних зобов'язань для фінансування державно-приватного партнерства може стати додатковим джерелом залучення довгострокового капіталу поряд із традиційним банківським кредитуванням [44].

Так, у червні 2025 року Верховна Рада України ухвалила законопроєкт №7508, який створює сприятливі умови для реалізації інфраструктурних об'єктів у форматі державно-приватного партнерства через впровадження електронної торгової системи для проведення конкурсів та можливості залучення грантового фінансування [9]. Відповідно до Закону України «Про державно-приватне партнерство», механізм ДПП може застосовуватися в широкому спектрі секторів – від пошуку корисних копалин до управління нерухомістю, проте на практиці його використання є недостатнім через складність підготовки проєктів [57; 19].

Крім того, Міністерство інфраструктури України вважає, що державно-приватне партнерство є ключовим механізмом в реалізації політики модернізації економіки та вирішення соціально-економічних проблем, підкреслюючи також необхідність залучення приватного капіталу в умовах обмежених бюджетних ресурсів [19]. Міжнародний досвід показує, що успішна імплементація державно-приватного партнерства потребує не лише сприятливого законодавства, а й потужної інституційної підтримки через створення спеціалізованих агенцій з експертизою структурування проектів та залучення фінансування [2; 1; 61].

Таким чином, створення швидких процедур для інфраструктурних

проектів відбудови в рамках державно-приватного партнерства має включати наступні елементи для радикального скорочення часу від ідеї до її реалізації:

1) спрощену процедуру схвалення проєктів, а саме скорочення етапів узгодження проєктів державно-приватного партнерства з 8-10 до 3-4 ключових індикаторів продуктивності (техніко-економічне обґрунтування, погодження концепції уряду, конкурс, підписання договору) з чіткими термінами для кожного етапу максимум 30 днів [9; 19];

2) створення фонду підготовки техніко-економічних досліджень, що включає виділення 500 мільйонів гривень щорічно на фінансування якісних техніко-економічних обґрунтувань проектів державно-приватного партнерства через залучення міжнародних консультантів [19];

3) узагальнення типових контрактних структур для різних секторів, тобто розробка та затвердження стандартизованих шаблонів договорів державно-приватного партнерства для автодоріг, портів, водопостачання, енергетики з передбаченим розподілом ризиків, що прискорить переговорний процес та знизить витрати [57; 19];

4) удосконалення механізму державних гарантій задля створення системи часткових державних гарантій для проєктів державно-приватного партнерства критично важливих секторах економіки (до 30% боргового фінансування) для зниження вартості залучення капіталу та компенсації воєнних ризиків [9; 19];

5) пріоритетне надання дозвільних процедур, а саме: надання проектам державно-приватного партнерства статусу пріоритетних для всіх дозвільних органів з обов’язковим розглядом звернень у скорочені терміни (максимум 15 робочих днів замість стандартних 30) [57].

«Регуляторна гільотина 2.0» має стати радикальним прискоренням дерегуляції через встановлення конкретних цілей та механізмів відповідальності за їх невиконання [77]. За даними UACRISIS.ORG, у 2024 році Державна регуляторна служба України отримала на розгляд понад 1000 регуляторних актів, при цьому кількість відмов у погодженні зросла майже вдвічі – з 8% у 2023

році до 15% у 2024 році через неврахування громадської думки та низьку якість підготовки документів [18]. Голова ДРС Олексій Кучер визначив пріоритети на 2025 рік щодо подальшої дерегуляції та зниження регуляторного навантаження на бізнес, запуск Регуляторного порталу в тестовому режимі та посилення відповідальності державних органів за порушення [18].

У квітні 2025 року Уряд ухвалив рішення про скасування 204 інструментів регулювання в різних сферах, продовжуючи системну дерегуляцію, розпочату до повномасштабної війни, коли було скасовано понад 1600 актів регулювання [74]. Проте прогрес залишається недостатнім через амбітну виплату скорочення переліку дозвільних документів із понад 1200 до 500-600, що вимагає прискорення темпів реформ [7]. Конкретний план «Регуляторної гільготини 2.0» на 2025 рік має передбачати скасування 100 найбільш обтяжливих дозволів з чітким переліком та термінами:

Першочергові 25 дозволів до скасування до червня 2025 року: це дозволи на експлуатацію торговельних об'єктів площею до 1000 м², погодження режиму роботи закладів харчування, дозволи на проведення промоакцій та розпродажів, погодження розміщення тимчасових споруд на приватній території, дозволи на встановлення обладнання зв'язку на власних будівлях [18; 7];

Наступні 25 дозволів до скасування до вересня 2025 року : це дозволи на розміщення малих форм, погодження вивісок та зовнішньої реклами на власних будівлях, дозволи на проведення ремонтних робіт без змін конструкції, погодження графіків вивезення сміття, дозволи на встановлення системи відеоспостереження [74; 7];

Решта 50 дозволів до скасування до грудня 2025 року : скасування будівельних дозволів на типові проєкти, скасування дозволів на зміну профілю діяльності для окремих категорій бізнесу, переведення санітарних погоджень на декларативний принцип для низькоризичних видів діяльності, скасування подвійних дозволів між усіма відомостями [18; 74];

Переведення на декларативний принцип : максимальна кількість процедур має працювати за принципом повідомлення замість дозволу, коли підприємець

просто інформує орган влади про початок діяльності, а контроль виконується постфактум у разі скарги чилення вашого повідомлення порушено [7];

Цифровізація залишків дозволів : усі дозволи, які залишаються, мають бути видані в електронній формі через єдиний портал із автоматичною перевіркою вимог та гарантованим терміном отримання не більше 5 робочих днів або автоматичним схваленням за принципом «мовчазної згоди» [18].

Резюмуємо, що удосконалення інструментарію стимулювання приватних іноземних інвестицій в Україну потребує комплексного підходу з диференціацією за галузями та регіонами.

Ключові напрями включають зниження порогів для податкових полів до 5-7 мільйонів євро для охоплення середніх інвесторів, радикальне прискорення розвитку мережі індустріальних парків з досягненням 30 функціонуючих парків у 2025 році та підвищення стандартів якості інфраструктури, активізацію механізму державно-приватного партнерства через прискорені процедури та створення фонду підготовки ТЕО, прискорення «регуляторної гільйотини 2.0» зі скасуванням 100 найбільш обтяжливих дозволів протягом 2025 року.

Галузеві інвестиційні пакети мають специфіку відновлюваної енергетики, агропереробки, ІТ-технологій, машинобудування та оборонної з відповідними комбінаціями податкових, інфраструктурних та регуляторних стимулів.

Успішна реалізація цих заходів дозволить підвищити конкурентоспроможність України у відносинах із сусідніми країнами та залучити значні обсяги приватного капіталу для післявоєнної відбудови.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження сформульовано нижченаведені основні висновки та пропозиції:

1. Теоретичний аналіз еволюції концепцій ролі держави у формуванні інвестиційного середовища та комплексний аналіз міжнародного досвіду післявоєнної відбудови дозволяють сформулювати декілька принципових висновків:

Сучасне розуміння функцій держави в залученні приватних іноземних інвестицій суттєво відрізняється від спрощених неоліберальних уявлень про мінімальне втручання, інтегруючи елементи інституціонального підходу, концепції розвиткової держави та парадигми держави-фасилітатора.

Практична ефективність державної політики залежить не стільки від щедрості податкових стимулів, скільки від якості базових інституцій, передбачуваності правового поля та професіоналізму державного управління.

2. Міжнародний досвід післявоєнної відбудови переконливо демонструє, що масштабне залучення приватних іноземних інвестицій вимагає комплексного підходу, який поєднує безпекову стабілізацію, політичну легітимність, правові реформи та ефективну координацію між різними рівнями влади та міжнародними партнерами.

Для України це означає необхідність системної трансформації державного управління з акцентом на прозорість, цифровізацію та створення професійних інституцій підтримки інвесторів.

3. Критичний аналіз державної політики України щодо залучення приватних іноземних інвестицій у відбудову виявляє фундаментальний розрив між амбітними законодавчими ініціативами та їхньою практичною реалізацією через системні інституційні слабкості. Публічне управління інвестиційними процесами характеризується фрагментацією повноважень, дублюванням функцій та відсутністю єдиного центру відповідальності з реальними важелями

координації, що підтверджується комплексним аналізом наукових джерел [70; 41; 13; 54; 52]. UkraineInvest, створений як ключова інституція підтримки інвесторів, має переважно консультативний статус без можливості директивно вирішувати проблеми у взаємодії з іншими органами влади.

4. Регуляторні та фінансові інструменти стимулювання демонструють нерівномірну ефективність: індустріальні парки залучають значні інвестиції та забезпечують будівництво виробничих об'єктів, тоді як реформа дерегуляції просувається надто повільно через інституційні пастки та опір бюрократії, а державно-приватне партнерство залишається недостатньо використаним через складність процедур.

Порівняння з міжнародною практикою, зокрема досвідом Польщі та Сингапуру, виявляє значне відставання України за ключовими параметрами інституційної ефективності. Головним висновком є розуміння, що успіх залучення інвестицій залежить не від кількості чи щедрості стимулів, а від якості інституційного середовища – передбачуваності правил, швидкості процедур, прозорості рішень та ефективності координації між органами влади, що вимагає фундаментальної трансформації системи державного управління інвестиційними процесами з урахуванням специфічних викликів воєнного стану.

5. Стратегія трансформації державної політики залучення приватних іноземних інвестицій у відбудову України базується на двох взаємопов'язаних напрямках: фундаментальному реформуванні інституційної архітектури та комплексному вдосконаленні інструментарію стимулювання.

Як обґрунтовують науковці, успішне залучення іноземних інвестицій для воєнного відновлення забезпечує системний підхід з урахуванням інституційних механізмів координації та галузевої специфіки різних економік [12]. На думку інших, визначальними чинниками інвестиційної привабливості за умови інституційних реформ є якість інституційного середовища, передбачуваність правил та ефективність координації між органами влади, що критично важливо більше за розмір податкових полів.

6. На нашу думку, реформа інституційної системи передбачає

трансформацію UkraineInvest у потужне напівавтономне агентство на зразок ірландської IDA Ireland або сингапурської EDB з реальними повноваженнями координувати дії всіх органів влади, власним бюджетом, професійною командою інвестиційних менеджерів та цифровою платформою InvestUkraine для інтеграції всіх процедур.

Триетапна дорожня карта імплементації течії 2025-2027 років з чіткими KPI та механізмами підзвітності забезпечить наступне нарощування інституційної спроможності.

Удосконалення інструментів стимулювання охоплення зниження порогів для податкових полів, радикальне прискорення розвитку мережі індустріальних парків з досягненням 30 функціонуючих парків у 2025 році, активізація державно-приватного партнерства через прискорені процедури та прискорення «регуляторної гільготини 2.0» зі скасуванням 100 найбільших обтяжливих дозволів.

Галузево-специфічні інвестиційні пакети для відновлюваної енергетики, агропереробки, IT-технологій та оборонної промисловості забезпечать цільову підтримку профільних секторів з урахуванням їхнього внеску в економічну безпеку та відновлення країни.

Як демонструють емпіричні дослідження на прикладі Львівської області, інвестиції в промислову інфраструктуру мають значний мультиплікативний ефект на регіональний соціально-економічний розвиток, що обґрунтовує пріоритетність підтримки індустріальних парків у стратегії відбудови.

Інтеграція з іншими європейськими програмами фінансування відбудови, зокрема Ukraine Investment Framework, дозволяє поєднувати приватний капітал із грантовою підтримкою для зниження ризиків інвесторів та прискорення реалізації критичних інфраструктурних проектів.

Успішна реалізація цієї стратегії дозволить підвищити конкурентоспроможність України, залучити значні обсяги приватного капіталу та створити передумови для сталого економічного зростання після завершення війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. IDA Ireland / Вікіпедія, Вільна енциклопедія. 2025. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/IDA_Ireland (дата звернення: 14.10.2025).

2. IDA Ірландія. Про нас: сприяння прямим іноземним інвестиціям. Dublin, 2024. URL: https://www.idaireland.com/about-ida-ireland (дата звернення: 14.10.2025).

3. Kolesnichenko O. International Experience in Recovery and Reconstruction of States and Regions after Military Conflicts and Environmental Disasters: Lessons for Ukraine. Analytical portal. 2024. 20 січня. URL: https://analytics.intsecurity.org/en/ukraine-reconstruction-lessons/ (Last accessed: 13.10.2025).

4. Rebuilding everything: how countries recovered from war / Transparency International Ukraine. 2023. 20 травня. URL: https://ti-ukraine.org/en/blogs/rebuilding-everything-how-countries-recovered-from-war/ (Last accessed: 13.10.2025).

5. Білик Н.М. Реформування системи управління державними інвестиціями: інституційні основи та бар'єри впровадження. Фінанси України. 2025. № 7. С. 27-43. DOI: 10.33763/finukr2025.07.027. URL: https://finukr.com.ua/index.php/journal/article/view/146 (дата звернення: 14.10.2025).

6. Богдан Т. Післявоєнна відбудова: уроки з досвіду Балкан. Бізнес.Цензор.НЕТ. 2022. 1 квітня. URL: https://biz.censor.net/columns/3330228/pislyavoyenna_vidbudova_uroky_z_dosvidu_balkan (дата звернення: 13.10.2025).

7. Бойко Р., Баран Р., Бойко В., Васильців Т., Махась Н., Березівський Ю. Емпірика інвестицій – причинно-наслідковий зв'язок соціально-економічного розвитку в Україні (на прикладі Львівської області України). Управління інвестиціями та фінансові інновації. 2025. Т. 22, № 2. С. 365–384. DOI: 10.21511/imfi.22(2).2025.29. URL: https://www.businessperspectives.org/

index.php/journals/investment-management-and-financial-innovations/issue-453/emprics-of-investment-social-and-economic-development-causal-nexus-in-ukraine-case-study-of-the-lviv-region-of-ukraine (дата звернення: 14.10.2025).

8. Відбудова України відкриває нові можливості для залучення іноземних інвестицій у приватний сектор. Міністерство економіки України. 2024. 15 лютого. URL: https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=09fa99ee-ae7e-41ca-9788-1804029d97bb&title=Investitsii (дата звернення: 13.10.2025).

9. Відбудова через державно-приватне партнерство: ухвалено законопроєкт / Міністерство розвитку громад та території України. Київ, 2025. URL: https://mindev.gov.ua/news/vidbudova-ukrainy-cherez-derzhavno-pryvatne-partnerstvo (дата звернення: 14.10.2025).

10. Війна – не перешкода. Інвестиції в Україну зростають, але для відновлення замало. Що треба зробити владі? / Економічна правда. 2024. 25 квітня. URL: https://epravda.com.ua/publications/2024/04/25/712862/ (дата звернення: 13.10.2025).

11. Внесок О. Вільямсона та Е. Остром у розвиток нової інституціональної теорії. MegaLib.com.ua. URL: http://megalib.com.ua/content/8756_68_Vnesok_O_Vilyamsona_ta_E_Ostrom_y_rozvitok_novoi_institycionalnoi_teorii.html (дата звернення: 13.10.2025).

12. Гаврилюк О.В., Єрмак С.О., Дудник Л.М. Залучення іноземних інвестицій для військового відновлення України: інституційні механізми та галузева специфіка. *Економіка і суспільство*. 2023. № 62. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-62-112. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/2502/2421/ (дата звернення: 14.10.2025).

13. Гончарук О.О. Участь України в міжнародних інвестиційних процесах: державне регулювання : монографія. Мукачево : Мукачівський державний університет, 2025. URL: https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8512/1/kv_rob_mv_mag_goncharuk_2025.pdf (дата звернення: 13.10.2025).

14. Гордієнко О.С. Зарубіжний досвід правового регулювання інвестицій. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: право, публічне управління та адміністрування. 2025. № 16. DOI: 10.54929/2786-5746-2025-16-02-19. URL: https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2025-16-02-19 (дата звернення: 13.10.2025).

15. Гоцуляк Л.В. Інвестиційна політика розвинених країн в умовах становлення інноваційної економіки. *Ефективна економіка*. 2014. № 9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3330 (дата звернення: 13.10.2025).

16. Державна інвестиційна політика та регулювання інвестиційної діяльності. Інвестиції. Інвестиційний аналіз : підручник для студентів. URL: https://stud.com.ua/90361/investuvannya/derzhavna_investitsiyna_politika_regulyuvannya_investitsiynoyi_diyalnosti (дата звернення: 13.10.2025).

17. Державна інвестиційна політика: сутність, цілі та завдання. Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського. 2022. URL: https://kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/15.pdf (дата звернення: 13.10.2025).

18. Державна регуляторна служба: Що зроблено у 2024 році / UACRISIS.ORG. Київ, 2025. 24 лютого. URL: https://uacrisis.org/uk/derzhavna-regulyatorna-sluzhba-shho-zrobleno-u-2024-rotsi (дата звернення: 14.10.2025).

19. Державно-приватне партнерство (Public-Private Partnerships) / Міністерство інфраструктури України. Київ, 2024. URL: https://mtu.gov.ua/content/erzhavnoprivatne-partnerstvo-publicprivate-partnerships.html (дата звернення: 14.10.2025).

20. Дослідження практик відновлення країн після руйнації: Хорватія. Інститут аналітики та адвокації. 2023. 14 березня. URL: https://iaa.org.ua/articles/doslidzhennya-praktyk-vidnovlennya-krayin-pislya-rujnacziyi-horvatiya/ (дата звернення: 13.10.2025).

21. Жеребило С.М. Визначальні чинники інвестиційної привабливості економіки України за умов інституційних реформ. Державне управління та регіональний розвиток. 2025. № 19. С. 78–84. DOI: 10.34132/2411-

2189.2025.19.08. URL: https://pard.mk.ua/index.php/journal/article/view/475 (дата звернення: 14.10.2025).

22. Жук Л.В., Москаленко В.П. Застосування інституціональної теорії у вирішенні проблем розвитку бухгалтерського обліку. *Облік і фінанси АПК*. URL: https://magazine.faaf.org.ua/zastosuvannya-institucionalnoi-teorii-u-virishenni-problem-rozvitku-buhgalterskogo-obliku.html (дата звернення: 13.10.2025).

23. Заяви про інвестиційний клімат на 2025 рік: Україна / Держдепартамент США. Washington, 2025. URL: https://www.state.gov/reports/2025-investment-climate-statements/ukraine/ (дата звернення: 14.10.2025).

24. Заяви щодо інвестиційного клімату 2024: Україна / Держдепартамент США. Washington, 2024. URL: https://www.state.gov/reports/2024-investment-climate-statements/ukraine (дата звернення: 14.10.2025).

25. «Зроблено в Україні»: у 2024 році 15 індустріальним паркам виділено 1,1 млрд грн державного стимулювання / Міністерство економіки України. Київ, 2024. URL: https://me.gov.ua/News/Detail/d13006f7-1826-460d-aa8f-d36b7fcc430d (дата звернення: 14.10.2025).

26. Зуб О.О. Перспективи реформування бюджетної архітектури інвестиційних процесів в Україні. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2024. № 4. DOI: 10.18371/fcaptp.v4i41.2024.4286. URL: https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/download/4286/4107/23386 (дата звернення: 14.10.2025).

27. Інвестиційна діяльність в Україні за 2022 рік / Міністерство економіки України. Київ, 2023. URL: https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&isSpecial=True&id=b6d0940d-2443-41c4-82ec-86e6d2e56973&title=InvestitsinaDiialnistVUkrainiZa2022-Rik (дата звернення: 13.10.2025).

28. Інвестиційна політика України. Наукові конференції. URL: http://oldconf.neasmo.org.ua/node/721 (дата звернення: 13.10.2025).

29. Інвестиційна політика. Енциклопедія Сучасної України / ред. кол.: Дзюба І. М. та ін. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2023. URL: https://esu.com.ua/article-13324 (дата звернення: 13.10.2025).

30. Інвестиційна привабливість: законодавчі рішення та ключові фактори для економіки України / PRAVO.UA. 2023. 20 квітня. URL: https://pravo.ua/investytsiina-pryvablyvist-zakonodavchi-rishennia-ta-kliuchovi-faktory-dlia-ekonomiky-ukrainy/ (дата звернення: 13.10.2025).

31. Інвестиційна програма України / Європейська Комісія: Розширення та Східне сусідство. Брюссель, 2024. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/european-neighbourhood-policy/countries-region/ukraine/ukraine-investment-framework_en (дата звернення: 14.10.2025).

32. Інвестиційний клімат в Україні: виклики та перспективи 2025 року / Національна асоціація адвокатів України. Київ, 2025. URL: https://unba.org.ua/publications/9914-investicijnij-klimat-v-ukraini-vikliki-ta-perspektivi-2025-roku.html (дата звернення: 13.10.2025).

33. Індустріальні парки залучають інвестиції, попри війну. Підсумки 2024-го та виклики 2025-го / Дзеркало тижня. 2025. 15 січня. URL: https://zn.ua/ukr/promyshliennost/industrialni-parki-zaluchajut-investitsiji-popri-vijnu-pidsumki-2024-ho-ta-vikliki-2025-ho.html (дата звернення: 14.10.2025).

34. Індустріальні парки України: підсумки 2024 року / PropertyTimes. 2025. 8 липня. URL: https://propertytimes.com.ua/industrialnaya_nedvizhemost/industrialni_parki_ukrayini_pidsumki_2024_roku (дата звернення: 14.10.2025).

35. Іноземні інвестиції в Україні: 189 млрд грн виручки за 2023. Фонд розвитку підприємництва. 2024. 18 червня. URL: https://bdf.gov.ua/inozemni-investytsii-v-ukraini-189-mlrd-hrn-vyruchky-za-2023-2/ (дата звернення: 13.10.2025).

36. Іноземні інвестори вже повертаються? Як Україна отримала $4,2 млрд у 2023 році. Mind.ua. 2024. 3 квітня. URL: https://mind.ua/publications/20271636-inozemni-investori-vzhe-povertayutsya-yak-ukrayina-otrimala-42-mlrd-u-2023-roci (дата звернення: 13.10.2025).

37. Інституціоналізм / Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Інституціоналізм (дата звернення: 13.10.2025).

38. Капленко Л.В. Іноземні інвестиції як фактор економічної безпеки та

відновлення в Україні. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2025. Т. 6, № 2. С. 78–86. DOI: 10.30525/2539-5160.2025-6-2-8. URL: http://baltijapublishing.lv/index.php/threeseas/article/download/2930/2911/ (дата звернення: 14.10.2025).

39. Карпенко Л.М., Іжа М.М., Гласенко О.І., Котомін В.Г. Інвестиційне проектування територіального розвитку в координатах політики макроекономічної стабілізації. *Наукові перспективи*. 2024. № 4 (46). DOI: https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-4(46). URL: http://perspectives.pp.ua/index.php/np/issue/view/231 (дата звернення: 13.10.2025).

40. Квасний Л.Г. Іноземні інвестиції та макроекономічні виклики: воєнний стан. *Економіка та держава*. 2025. № 1. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2025/1_2025/9.pdf (дата звернення: 13.10.2025).

41. Квасній Л.Г. Інституційні та правові засади формування інвестиційного середовища в Україні. *Економіка та управління*. 2025. URL: https://journals.maup.com.ua/index.php/economics/article/view/4954 (дата звернення: 13.10.2025).

42. Кількість працюючих індустріальних парків в Україні у 2024 р. може зрости з 15 до 20, у 2025-му – до 30 – експерт / Інтерфакс-Україна. 2024. 26 липня. URL: https://interfax.com.ua/news/economic/1002965.html (дата звернення: 14.10.2025).

43. Коба О.В., Іванова І.М., Пікулик О.І. Світовий досвід повоєнного відновлення економіки: уроки для України. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: економіка та управління. 2022. № 6. URL: https://www.researchgate.net/publication/372126553_Svitovij_dosvid_povoennogo_vidnovlenna_ekonomiki_uroki_dla_Ukraini (дата звернення: 13.10.2025).

44. Коваленко С.В., Боднар О.А. Іноземні цінні папери: проблеми та перспективи фондового ринку України. Науково-правовий журнал. 2024. Т. 7, № 1. DOI: 10.5281/zenodo.11051046. URL: https://sls-journal.com.ua/en/journals/tom-7-1-2024/inozemni-tsinni-paperi-problemi-ta-perspektivi-dlya-fondovogo-rinku-ukra

yini (дата звернення: 14.10.2025).

45. Коцюба В.В. Залучення іноземних інвестицій як активуючий фактор воєнного розвитку України. *Економіка і суспільство*. 2024. № 56. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-56-108. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/5624/5564/ (дата звернення: 14.10.2025).

46. Кришталь Г.О. Залучення іноземних інвестицій в національну економіку України. *Економіка та управління*. 2021. URL: https://journals.maup.com.ua/index.php/economics/article/view/1068 (дата звернення: 13.10.2025).

47. Кудрявцева В.В. Господарсько-правове забезпечення реалізації інвестиційної політики держави. *Економічна теорія та право*. 2016. № 4 (27). С. 157-168. URL: http://econtlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/03/4-157-168.pdf (дата звернення: 13.10.2025).

48. Мельник О. Україна планує посилити правила для іноземних інвестицій у ключових секторах. GOLAW Insight. 2025. URL: https://golaw.ua/ua/insights/publication/ukrayina-planuye-posiliti-pravila-dlya-inozemnih-investiczij-u-klyuchovih-sektorah/ (дата звернення: 13.10.2025).

49. Міжнародний досвід місцевих та регіональних органів влади в поглинанні фондів ЄС та їх адмініструванні. 2025. URL: https://easybusiness.in.ua/wp-content/uploads/2025/02/Mizhnarodnyy-dosvid-mistsevykh-ta-rehionalnykh-orhaniv-vlady-v-pohlynanni-fondiv-YES-ta-ikh-administruvannia.pdf (дата звернення: 13.10.2025).

50. Мороз В.В., Панченко Т.М. Іноземні інвестиції та фінансова підтримка України країнами ЄС: інституційні зміни та ефективність. *Фінансово-кредитні системи: сучасні тенденції та перспективи розвитку*. 2025. № 2. DOI: 10.24143/2413-2179.2025.2.26303. URL: https://periodicals.karazin.ua/fcs/article/view/26303 (дата звернення: 14.10.2025).

51. Національна інноваційна стратегія України : проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України. 2023. URL: https://winwin.gov.ua/assets/files/Проєкт_інноваційної_стратегії.pdf (дата звернення: 13.10.2025).

52. Національна стратегія збільшення прямих іноземних інвестицій в

Україну. Розділ 1: Погляд згори. Розділ 2: Наступні 10 / UkraineInvest, USAID. Київ, 2021. URL: https://ukraineinvest.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/FDI-Strategy-Section-1-The-View-from-Above-UKR.pdf ; https://ukraineinvest.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/FDI-Strategy-Section-2-The-Next-10-UKR.pdf (дата звернення: 13.10.2025).

53. Ніка О.А. Теоретико-методичні підходи щодо реалізації інвестиційної діяльності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 13. С. 41-46. DOI: 10.32702/2306-6814.2024.13.41. URL: https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/download/6338/6416/14132 (дата звернення: 13.10.2025).

54. Петровська О.М. Інституційні пастки та ПІІ в Україні. *Стратегічне управління*. 2023. DOI: 10.15407/econ2023.0.201. URL: https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/ (дата звернення: 13.10.2025).

55. Післявоєнна відбудова Боснії і Герцеговини. Центр Дністрянського. URL: https://dc.org.ua/news/reconstruction-bosnia (дата звернення: 13.10.2025).

56. Післявоєнна відбудова Хорватії. Центр Дністрянського. URL: https://dc.org.ua/news/reconstruction-croatia (дата звернення: 13.10.2025).

57. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 1 липня 2010 р. № 2404-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17 (дата звернення: 14.10.2025).

58. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19 березня 1996 р. № 93/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-ВР (дата звернення: 13.10.2025).

59. Прямі іноземні інвестиції в регіони України за час повномасштабного вторгнення / Інвестиційне агентство України. Київ, 2025. URL: https://iaa.org.ua/portfolio/foreign-direct-investment-in-the-regions-of-ukraine-during-the-full-scale-invasion/ (дата звернення: 13.10.2025).

60. Прямі іноземні інвестиції в Україні (2002-2024 рр.). Мінфін. 2025. URL: https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/2023/ (дата звернення: 13.10.2025).

61. Рада економічного розвитку Сінгапуру (EDB): хто ми. Сінгапур,

2024. URL: https://www.edb.gov.sg/en/about-edb/who-we-are.html (дата звернення: 14.10.2025).

62. Рашкован В. Відбудова після війни. Маємо вивчити досвід інших країн. Главком. 2022. 15 листопада. URL: https://glavcom.ua/columns/vladyslavrashkovan/vidbudova-krajini-majemo-vivchiti-dosvid-inshikh-krajin-889253.html (дата звернення: 13.10.2025).

63. «Регуляторна гільотина» для бізнесу: скасувати, оптимізувати, уніфікувати / Державна регуляторна служба України. Київ, 2022. 8 вересня. URL: https://www.drs.gov.ua/press-room/regulyatorna-giljotyna-dlya-biznesu-skasuvaty-optymizuvaty-unifikuvaty-solomiya-starosolska/ (дата звернення: 14.10.2025).

64. Різник Д.В. Інвестиційна діяльність в Україні після повномасштабного вторгнення в Україну. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 48. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-60. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2244 (дата звернення: 13.10.2025).

65. Рубіш М.А. Державне регулювання інвестиційної діяльності: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03. Львів, 2018. 241 с. URL: https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdily/Aspirantura/Rady/Spec_vchena_rada/Dysertacii/2018_05/Rubish_Disert.pdf (дата звернення: 13.10.2025).

66. Савосько Т.С. Особливості формування державної інформаційної політики. *Аспекти публічного управління*. 2024. Т. 12, № 1. С. 22-28. DOI: https://doi.org/10.15421/152403. URL: https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/view/1046 (дата звернення: 13.10.2025).

67. Славкова О.П., Охріменко І.Б., Орел В.М. Міжнародні інвестиції як фактор відновлення та соціально-економічного розвитку. *Dialnet*. 2024. № 6. С. 89–101. DOI: 10.5281/zenodo.11112233. URL: https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/9872499.pdf (дата звернення: 14.10.2025).

68. Стан інвестиційної діяльності в Україні. Міністерство економіки України. URL: https://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=Стан+інвестиційної+діяльності+в+Україні (дата звернення: 13.10.2025).

69. Стратегічні орієнтири залучення іноземних інвестицій в економіку України / Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій. Одеса, 2025. Вип. 91. URL: https://bses.in.ua/journals/2025/91_2025/8.pdf (дата звернення: 13.10.2025).

70. Сушкова А.В. Сучасні механізми стимулювання приватних іноземних інвестицій в Україні. *Європейський науковий журнал економічних і фінансових інновацій*. 2025. Т. 1, № 15. URL: https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/download/391/310/ (дата звернення: 13.10.2025).

71. Тимоць М.Б., Стахів Г.О. Фінансові аспекти залучення іноземних інвестицій в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 47. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-70 (дата звернення: 13.10.2025).

72. Ткачова О.К. Теоретичні основи інституційних механізмів державного управління митною справою. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2013. № 6. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=587 (дата звернення: 13.10.2025).

73. У 2024 році в Україні зареєстрували 31 індустріальний парк / Forbes.ua. 2025. 28 квітня. URL: https://forbes.ua/news/v-ukraini-zareestruvali-rekordnu-kilkist-industrialnih-parkiv-u-2024-rotsi-u-liderakh-lvivska-i-zakarpatska-oblasti-24012025-26587 (дата звернення: 14.10.2025).

74. Уряд ухвалив рішення про скасування 204 регуляторних інструментів / Кабінет Міністрів України. Київ, 2025. 8 квітня. URL: https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-ukhvalyv-rishennia-shchodo-skasuvannia-204-rehuliatornykh-instrumentiv-denys-shmyhal (дата звернення: 14.10.2025).

75. Хедегаард М. Прямі іноземні інвестиції в Україні: шлях до відбудови. *Фінанси, кредит і діяльність*. 2025. URL: https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4638 (дата звернення: 13.10.2025).

76. Хорватський кейс: чому інвестори не прийшли в країну після війни та вступу до ЄС / Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України. URL: https://restoration.gov.ua/press/news/70989.html (дата звернення: 13.10.2025).